

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

Studení/November 1986. Broj **11** (76)

»LEBENDIGE GEMEINDE«

MITTEILUNGSBLATT DER

KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

ERSCHEINUNGSORT FRANKFURT AM MAIN

CIJENA/PREIS 1,-DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

Tko bez nade živi, taj je već pokopan!

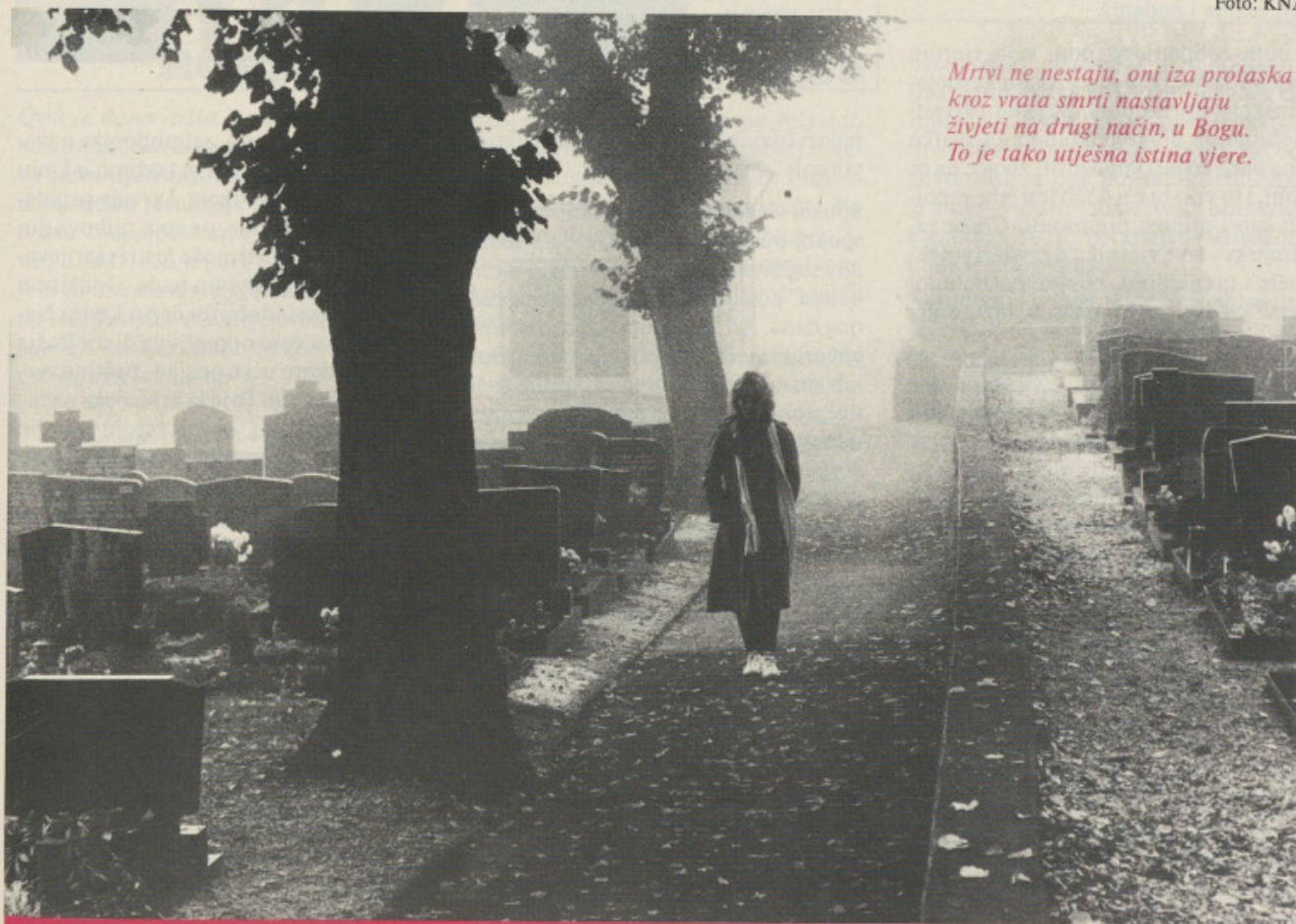
Kasna jesen, to „tuberkulozno proljeće“, rekao bi A.G.Matoš, doživlje u pamet pitanja o nestajanju, umiranju, smrti. Sumorne i pro hladne magle, otalo i uvelo lišće kojim se vjetar poigrava kako hoće, ogoljela i siva stabla, odlazak ptica-selica u toplije krajeve i toliko toga „jesenskoga“ nagoni jednostavno na razmišljanje o prolaznosti života,

o onima koji su prije nas živjeli, o onima koji će poslije nas doći, i, naravno, naročito o nama, o našem životu, „našoj sudbini“ i našem neminovnom odlasku sa zemlje, u zemlju. I pred tom „kletom stvarnošću“ kojoj ni jedan smrtnik izbjeći neće, ljudi se različito postavljaju, nude moguće i nemoguće odgovore. Za neke je umiranje sasvim „prirodan pro-

U ovom broju

- Uz Dan mrtvih str. 1-2
- Iz domovinskog i njemačkog tiska str. 3
- Kojoj vrsti katolika pripadaš? str. 4-5
- Dionizije Švagelj str. 6
- Iz naših misija str. 7-13
- Gradivo za biblijsku olimpijadu str. I-XX
- Nove knjige str. 14
- Vinograd sv. Franje str. 15
- Prvi na festivalu u Hamiltonu str. 16

Foto: KNA

Mrvi ne nestaju, oni iza prolaska kroz vrata smrti nastavljaju živjeti na drugi način, u Bogu. To je tako utješna istina vjere.

ces", za druge je to „strašilo nad strašili-
ma", „provalija" (tako M. Krleža),
posljednja riječ „ljudskog bivovanja".
Za kršćane pak smrt je ulazak u novi na-
čin postojanja. I zbilja! Ako je smrt svr-
šetak svega, tada ni ljudska svijest, ni
ljubav, ni razum, ni trud, ni sve one dru-
ge vrednote koje ljudskim bićima znače
mnogo, nisu ništa. Bile, i nema ih! U
tom slučaju životinje, budući da sebe
nisu svjesne, bolje prolaze od „velikog"
čovjeka čije ime „tako gordo zvuči".
Ako sa smrću sve svršava, onda od čov-
jekove gordosti ostaje samo bespomoć-
na gorčina, promašaj, besmisao. Sve
naime propada, nestaje, sve je bilo zna-
čajno samo u jednom kratkom vre-
menskom razdoblju. „Tvojim se vjerni-
ma, Bože, život mijenja, a ne oduzima",
kliče katolička liturgija u velebnoj mo-
litvi za pokojne. Ima li humanijeg od-
govora na pitanja smisla čovječjeg po-
stojanja i nestajanja, postoji li neka
bolja alternative izazovu umiranja?
Očito, ne! Nema je. Nastaviti živjeti iza
prolaska kroz kroz stravična vrata smr-
ti, pa to je ono što živi u najistančanijim
i najdubljim porama i korijenima ljuds-
kih čežnja i nadanja.

I upravo Spomendanom svih vjernih
mrtvih želi Crkva katolička u kasnoje-
senskom mjesecu studenome oživjeti
sjećanje na drage pokojnike (a svatko
ima ponekoga!) i upozoriti živuće da će
i oni, i to vrlo brzo, doživjeti istu sudbi-
nu kao i njihovi preminuli. Crkva za-
klinje sve žive vjernike da svoj život te-
mele i utemeljuju u Bogu, posljednjoj
svrsi svakoga, a ponaosob razumnog
stvorenja.

Dušni dan je poruka živima da „ne
lunaju svijetom", nego da po vjeri žive
s Bogom i u Bogu i da moleći za pokojne
imaju na umu predstojeću neminov-
nost življenja „na drugoj obali rijeke"
(Mak Dizdar). Mrtvi nisu nestali, oni
samo nastavljaju živjeti na drugi način.
Koje li ljudsko-božanske ljepote! Zato
na Dan mrtvih, u studenome, a i inače,
krstom posvećeni ljubitelji Krista ras-
spetog i uskrslog, mole za vječni pokoj i
smiraj svojih preminulih milih i dragih.

Vječni, pravi mir, za njih je u činjenici,
u sreći da su potpuno s Bogom, u Bogu.
U tome je ispunjenje svih njihovih
čežnja. I naših također! To se
ispunjenje ostvaruje samo kad čovjek
dođe do svog konačnog cilja, kad dopre
do praizvora svoga bića, do Boga vječ-
noga i dobroga. Tek u tom „biti u Bogu"

Ličanin od komada i Njemica od reda

Ono što čovjek može doznati, vidjeti i doživ-
jeti kod Ličanina Josine Župana i njegove su-
pruge Lotti iz Siegena u svakom je pogledu
vrlo zanimljivo. Našli su se i vjenčali u SR
Njemačkoj, odselili u Kanadu, nahodali se
po njoj i smirili u Vancouveru.

Oboje je ponosno na Liku i Siegen, a još više
na svoje šestero djece. Najstarija im je kćer-
ka već udata za Hrvata iz Zadra, a ostali su u
školi i u studiju. Najmlađa je u dječjem vrti-
ću.

Od Hrvatske župe udaljeni su 50 km, ali pet-
kom, subotom i nedjeljom uvijek dovode
djecu na vjeronauk, pjevanje, folklor i ned-
jeljnu Misu. Kaže mi da je prevalio 260.000
kilometara da mu djeca budu dobro odgoje-
na. Kad se u kući moli, vidi se da je majka
Njemica: sabranost, tišina i strogost! Hr-
vatski govori kao rođena Hrvatica! Djecu su
slali po godinu dana u Liku baki i djedu da
nauče hrvatski. I slijedeće godine idu im dje-
ca na 3 mjeseca u Liku. Ličanin od komada i
Njemica od reda!

AB

260.000 km prevalio
je Josina Župan
da svoju djecu
odgoji i učvrsti u
vjeri. Bez svjetla
vjere uistinu je
teško živjeti,
još teže umirati.

nalazi čovjek, to „nesretno ali veliko st-
vorenje", svoj mir i spokoj.

Spokoj vlada i na našim grobljima. To je
spokoj poslije nemira i žurbe svakod-
nevnog života, to je neka vrsta „Feiera-
benda" poslije mučnog i napornog rad-
nog dana. Ali, kad vjernik Isusova kova
govori o vječnom spokoju svojih mrt-
vih, on ne misli na mir groba niti na tiši-
nu groblja, nego na vječno ukućenje,
udomljenje kod Boga. Toliko je gužve i
stiske, toliko straha i nemira na ovom
svijetu! Zato je u svakom ljudskom st-
voru nazočna neutaživa čežnja za stal-
nim smirenjem, za stvarnom Domovi-
nom (a ona nam je na nebu, uči Pavao iz
Tarsa), za potpunim otpočinućem. To je
osjećao i veliki Augustin kad je uzdah-
nuo: „Nemirno je srce naše dok ne ot-
počine u Tebi, Bože". Samo je u Bogu
čovječji spokoj, mir i postignuće svih
nada. Tu istinu Crkva neće prestati po-
navljati.

Dušni dan nije dan tuge, nego dan na-
de. Mi ne tražimo svojih milih pokojni-
ka – oca, majke, brata, sestre, djeda, ba-
ke, djeteta ili prijatelja, pod grobnom
pločom, nego kod neizmjernog Boga i

sina njegova Krista, zaljubljenika u sva-
ko čedo čovječje. Mi ih tražimo u kraju
vječnog mira i spokoja. I sve da se nala-
ze na putu čišćenja, na kom njihova lju-
bav i poslije smrti može rasti i sazrijeva-
ti, njihov je život pun nade. Oni žive u
čvrstom osvjeđenju da su krvlju Na-
zarećaninom otkupljena djeca Božja
i da će uskoro ući u posjed „baštine sve-
tih" (sv. Pavao). To je ta kršćanska nada i
očekivanje koji se ostvaruju poslije
umornog i tumornog putovanja po ze-
maljskoj povijesti, i kroz mučni prola-
zak kroz smrt. Isusov vjernik gleda sto-
ga s pouzdanjem, radošću i opuštenoš-
ću, za razliku od onih koji se izbe-
zumljuju kad o tom misle, na svoj prije-
laz k Ocu, u potpuni život. Za vjernika
koji se kršćaninom zove, smrt nije ko-
rak u strašnu tamu, nego korak u novi,
vječni život, u beskrajno Božje mi-
losrđe.

Misliti na smrt, na pokojnike, znači uči-
ti, znači nastojati po Božju živjeti i išče-
kivati „blaženu nadu" i dolazak k Spasi-
telju. Tko bez te na vječnost usmjerene
nade živi, taj je užasno nesretan (makar
on to i ne priznavao!), on je već za živo-
ta pokopan.

Ignacije Vugdelija

Iz njemačkog i domovinskog tiska

Biskupova palača u Limburgu pretvorena u kuću azilantata

Problem azilantata u Njemačkoj postaje svakim danom sve veći. Najteže je pronaći smještaj za njih.

Limburški biskup dr. Franz Kamphaus je u svom zadnjem pastirskom pismu od 17.9. zamolio crkvene ustanove da se zauzmu za izbjeglice. Biskup nije posvuda naišao na razumijevanje, nego je bio izložen i oštroj kritici. Mnogi građani nisu suglasni s biskupovim iskrenim zalaganjem za azilante i smatraju sadašnju diskusiju o tome nesvrshodnom. Crkveni dostojanstvenik ohrabruje navodno ljude u dalekim zemljama da dođu u SR Njemačku i traže azil.

Ali, biskup se nije dao smesti. Ostao je dosljedan: biskupija će narednih tjedana staviti na raspolaganje 200 stambenih prostorija za izbjeglice u crkvenim zgradama. Osim toga pokušava se ostvariti najavljenost partnerstvo s azilantima.

Da biskup svojim zauzimanjem ozbiljno misli i da želi odjelotvoriti ono

što govori, dokazuje predajom biskupske palače azilantima na korištenje.

Stan je naime dosadašnjeg biskupa bio prazan, a biskup Kamphaus, nakon preuzimanja biskupijske službe, stanuje u biskupskom sjemeništu. Taj je sada predan azilantima. Drugi stanovi kao što je limburška župna kuća, obiteljsko selo u Westerwaldu, bivša sestrarska kuća u samostanu Schöna, prazni starački dom u Höhr-Grenzhausenu, dosadašnja kuća za daljnju izobrazbu „St. Michael“ u Königshoveni te biskupsko naselje stavljeni su također na uporabu azilantima.

Za predstavnika biskupijskog karitasa p. Langenfelda zauzimanje za azilante jest kršćanska dužnost, budući da izbjeglice nisu neka anonimna prirodna nepogoda, nego ljudi. Oni su naš „Lazar“ pred vratima, kojemu je potrebna naša naklonost i pomoć.

Ovih će dana sve župne zajednice primiti pismo u tom smislu. Motto tog pisma

Dr. Franjo Kamphaus, limburški biskup

glasi: „Dijeliti ogrtač“. Biskup Kamphaus upriličit će na blagdan sv. Martina prijem za azilante. Već sada posjećuje osamdesetero azilantske djece katoličke dječje vrtiće u biskupiji Limburg.

Religija nikad neće odumrijeti

Ovih je dana izišla iz tiska knjiga pod naslovom „Savez komunista u borbi protiv antisocijalističkih djelovanja i antikomunističkih ideologija“. U knjizi su sabrana izlaganja i diskusije sa savjetovanja od 17. i 18. veljače u Beogradu koje je organizirala Komisija CK SKJ za idejno-teorijski rad. Na savjetovanju su sudjelovali predstavnici istih komisija svih Centralnih komiteta.

Govoreći o „Mladima i nacionalizmu“ Nijaz Duraković je, između ostaloga, kazao: „...Cijeli život su nas podučavali da će sa socijalizmom, a pogotovu u 'rajskoj bašči' komunizma, religija odumrijeti. Na žalost, taj najstariji i najkonzervativniji oblik društvene svijesti pokazuje se mnogo žilaviji, tako da su nadanja koja smo donijeli u ortodoksnom prtljagu marksizma bukvalno bila iznevjerena. Socijalizam se u svjetskim relacijama na ovom planu iskazao nemoćnim i to trebamo jednom priznati, bez ideološke bojazni i lažnog stida.

Pa da obrnemo, po cijenu da će to mnogim marksističkim pravovjernicima izgledati skaredno, pa da kažemo: religija nikad neće odumrijeti...

Imali smo i mi svoj Rim i pape, bila je to Moskva. Imali smo svoje raskole i herezije, ekskomunikacije, lomače i inkvizicije – gotovo da ne postoji ništa što nismo imali iz cjelokupne fenomenologije crkve. Imali smo i mi sopstvene skolasticizme, a imamo ih još uvijek dosta...

Koliko npr., u sekcijama i organima Socijalističkog saveza sve do Savezne konferencije, ima deklariranih vjernika? Koliko ih ima u rukovodstvima sindikata, omladine, u skupštinskim organima i sl.? Malo, ili gotovo mimalo. A puna su nam usta apela da zajednički gradimo socijalizam...

Ali to sve nam još uvijek ne daje za pravo da generalno sijemo sumnju u svoje vjernike i u njihovu sposobnost da se aktivno uključe u gradnju i razvoj samoupravnog socijalizma. Jer, najefikasnija borba protiv svih devijacija koje se javljaju unutar vjerskih zajednica jeste, prije svega, obezbjeđenje uslova za slobodan vjerski život, za toleranciju, uzajamno poštovanje, naravno sve u skladu sa Ustavom i zakonskim propisima. Kao što je sasvim opravdano krivično gonjenje pojedinih militantnih

nacionalista, kao što je neophodna još šira politička akcija da se te pojave u korijenu eliminišu, mnogima bi danas gotovo bilo smiješno tražiti političku odgovornost za one koji praktikuju najgrublje vidove sektaštva, borbenog ateizma i sl. To protivrječi istinskom marksističkom pristupu...

Nerijetka je pojava da se u mnogim slučajevima na terenu sa vjernicima komunicira isključivo sa pozicija vlasti, ponekad i prijetnje, zastrašivanja, da ni ne govorimo o papirnatostima komunikaciji, nedostatku sluha za određene pojave, često i o elementarnom nepoznavanju nekih na religiji zasnovanih običaja, manifestacija i sl.... U svemu ovome ne bi se smjelo zaboravit da cilj komunizma nije ateizam, nego izgradnja asocijacije slobodnih proizvođača."

Prema „AKSI“ od 10.10.1986., str. 4a-6a

Rastava brakova u Sovjetskom Savezu

Samo 37% brakova u Sovjetskom Savezu traje duže od tri godine, dok 70% brakova biva razvedeno prije navršene desete obljetnice postojanja. Godine 1981. sudski se rastalo 636.000 brakova. Broj rastavljenih brakova porastao je 1983. godine na milijun, a predviđa se da će narednih godina biti još veći. Napredak, revolucija ili...?

Posjet bakinu grobu

Dušni dan. Jutro je bilo svježije i prohladno. Od svanuća je lijevalo kao iz kabla. Roditelji nisu popustili. Morala sam s njima posjetiti bakin grob.

To mi nije bilo po volji. Uvijek ovi stari običaji! Što to treba? Moje se raspoloženje podudaralo s naoblačenim nebom. Kiša i dalje pada. Jesenski vjetar trga mokro i uvenulo lišće sa stabala. Makar je vani polumračno, ipak smo došli na groblje.

Na grobovima su treperile mnoge svijeće. Iznenada, ne znam ni sama zašto, u tom mom raspoloženju srušila sam se na bakin grob. To se ne može opisati. Oko nas tišina, tisuće svijeća i uljanica. Najednom sam osjetila da mi je dobro na bakinu grobu. Kao što mi je bilo dobro dok me je držala u svome krilu za vrijeme olujnih noći, tako mi je i sada bilo dobro.

Baka mi je često pričala kako vrijeme brzo prolazi i kako će doći dan da sa sobom nećemo ništa ponijeti.

Često smo zajedno sjedile u polumračnoj sobi. Struju smo štedjeli. Baka i ja često smo palile svijeću. Uvijek je to za mene bilo nešto tajanstveno. Sada su gorile svijeće na njenom grobu.

Moji su roditelji šaputali poluglasno molitvu: „Pokoje vječni daruj joj, Gospodine, i svjetlost vječna svjetlila njoj. Počivala u miru!”

Ovu je molitvu i moja baka uvijek molila. Ona je željela da i ja s njom uvijek molim ovu molitvu.

„Pokoje”, „vječni pokoj”, „pokoje u miru”...

Riječi kao iz nekog drugog svijeta! Pa zar nije pokoj isto kao i dosada? I još k tome „vječni pokoj” – uvijek, uvijek, uvijek? A baka – pa zar nije uvijek uželjela pokoj?

Da, bako, ja želim tebi, ja molim, da nađeš ovaj pokoj, da u nebu za tebe svijetli Svjetlo, ljepše i sjajnije od svih lampa i svijeća na groblju koje sada gore.

Bila si dobra prema meni i prema svim ljudima. Sada neka bude dobro i tebi. To je moja želja i moja molitva za tebe.

Priredio: Jozo Župić

Supersenzacionalni test

Kojoj vrsti

Već je psalmist govorio o čovjekovu vijeku koji obuhvaća tri generacije. Naravno je da se kroz to vrijeme promijeni mnogo običaja i pogleda. Zato je moguće da u obitelji i inače naiđemo na različite poglede na kršćanstvo, odnosno katolicizam.

Evo jednog testa koji će vam pomoći da odredite kojoj generaciji vi pripadate, bez obzira na godinu rođenja. (Zaokružite sebi najprihvatljiviji odgovor!)

- Djecu krštavamo zato**
 - a) da se oslobode istočnoga grijeha;
 - b) da ih primimo u zajedništvo Crkve;
 - c) da bismo okupili svu rodbinu na slavlje.
- Najradije primam pričest**
 - a) samo na jezik;
 - b) na jezik ili ruku, ovisno o raspoloženju;
 - c) samo na ruku;
 - d) pod obje prilike (tijelo i krv).
- Da bih dobio oprostjenje grijeha potreban mi je**
 - a) sakrament ispovijedi;
 - b) pokora;
 - c) pomirenje.
- Idem na pričest**
 - a) jednom u godini poslije ispovijedi;
 - b) svaki put poslije ispovijedi;
 - c) svaki put kad osjetim potrebu;
 - d) svaki put kad sam na Misi.
- Idem na ispovijed**
 - a) svake nedjelje kad god imam priliku;
 - b) jednom mjesečno;
 - c) za Božić ili Uskrs;
 - d) kad osjetim potrebu.
- Sakrament koji se daje bolesniku jest**
 - a) posljednja pomast;
 - b) posljednji sakrament;
 - c) bolesničko pomazanje;
 - d) molitva za zdravlje bolesnika.
- Svećenik je za mene**
 - a) službenik Božji;
 - b) djelatnik svetih sakramenata;
 - c) predvoditelj zajednice;
 - d) prijatelj ili „drugarčina”.
- Najradije se ispovijedam**
 - a) u tamnoj ispovjedaonici;
 - b) kod nepoznatog svećenika;

Nad smrću milih i dragih vjerničko srce zna tugovati. To je naravno. Ali vjernik ne zna i ne smije nikada očajati.
Foto: KNA

ZA MLADE

za sve uzraste

katolika pripadaš?

- c) na mjestu gdje mogu oči u oči razgovarati s ispovjednikom;
 - d) gdje je red za ispovjed najkraći.
9. Kad svećenik kaže: „Pružite mir jedni drugima” najradije bih
- a) izbjegao taj neugodni dio obreda;
 - b) naklonio bih se glavom prema osobi do mene;
 - c) rukovao bih se;
 - d) poljubio bih se s osobom do mene.
10. Svećeniku je mjesto
- a) u crkvi i župnom uredu u uniformi;
 - b) tamo gdje je po dužnosti pozvan;
 - c) u društvu s ljudima koji znaju tko je on;
 - d) u svakom društvu i bez ikakva znaka tko je on.
11. Moja najdraža molitva jest
- a) krunica;
 - b) Očenaš ili druge već formulirane molitve;
 - c) euharistijska služba;
 - d) moja osobna molitva bez ikakva uzorka i (ili) šutnja.
12. Najradije slušam propovijed
- a) o kazni i paklu;
 - b) o grijehu;
 - c) o socijalnim problemima;
 - d) o „autocesti za nebo”.
13. Najviše se molim
- a) sv. Anti i Gospi;
 - b) Bogu Ocu;
 - c) Duhu Svetom i Isusu Kristu;
 - d) samo se molim ne obraćajući se posebno nikome.
14. Istočni grijeh je
- a) prokletstvo Adamove neposlušnosti Bogu;
 - b) nasljedan u ljudskoj prirodi;
 - c) omamljujući miomiris.
15. Petkom obično jedem
- a) ribu;
 - b) bilo što što nije masno;
 - c) Zašto bih petkom trebao paziti na to što jedem?
16. Moj najdraži papa
- a) Pio XII;
 - b) Pavao VI;
 - c) Ivan Pavao II;
 - d) Ivan XXIII.
17. Moja najdraža crkvena pjesma
- a) Čuj nas, Majko;
 - b) Klanjam Ti se smjerno;
 - c) Kriste, u Tvoje ime ili Danas smo sretni;
 - d) Isus Krist, Super Star.

Obitelj koja moli i čita Sveto pismo uvijek će biti na Isusovoj liniji, tj. katolički suvremena.

Foto: KNA

18. Moj najdraži crkveni glazbeni instrumenat
- a) Ljudski glas u koralu;
 - b) orgulje;
 - c) gitara i truba;
 - d) synthesiser, gitara i bubnjevi.
19. Što je to devet anđeoskih kora?
- a) anđeli koji sjede u nebeskom kolu i pjevaju;
 - b) duhovna bića razdijeljena u devet različitih kategorija prema službama i zaslugama;
 - c) sportski klubovi;
 - d) rock ili punk grupe.
20. Kako se Crkva treba financijski uzdržavati?
- a) crkvenim porezom;
 - b) nedjeljnim milodarima;
 - c) naplaćivanjem različitih usluga crkvenih službenika (npr. za vjeronauk, sprovode, vjenčanja itd.);
 - d) svećenici bi trebali raditi u neakvoj službi izvan crkvenih ustanova.
21. Odjeća časnih sestara
- a) šlajer i dugačka crna haljina;
 - b) bijela bluza i plava suknja;
 - c) sve samo ne kratke hlače i minisuknja.
22. Poslužitelji kod oltara trebaju biti
- a) odrasli ljudi posebno odjeveni;
 - b) djeca posebno odjevena;
 - c) ni dob ni spol nisu važni;
 - d) bilo tko i bilo kako obučen.
23. Od ova četiri filma preporučio bih
- a) „Egzorcist”;
 - b) „Deset zapovijedi”;
 - c) „Brat mjesec i sestrice zvijezde” (o životu sv. Franje);
 - d) „Ptice umiru pjevajući” (Dornenvögel).
24. Rado čitam
- a) „Glasnik srca Isusova i Marijina” i „Mariju”;
 - b) „Glas Koncila” i „Živu Zajednicu”;
 - c) „AKSU”, „Kanu” ili „Veritas”;
 - d) nijedan od ovih časopisa ne nalazim interesantnim.
- Kako odrediti broj bodova i pripadnost grupi?**
 Svaki (a) odgovor vrijedi 1 bod; (b) 2 boda; (c) tri boda; (d) 4 boda. Pitanje broj 21 jest vrsta trik-pitanja jer je izvan područja generacijskih razlika. Ako se u duhu osjećate mlađi, pribrojite ovom odgovoru 4 boda. Ako biste rado uveli Misu na latinskom jeziku, odgovor vrijedi samo jedan bod.
1. Zbrojite sve svoje bodove. 2. Sada pronađite svoju generaciju kojoj pripadate po broju bodova koje ste zbrojili prema slijedećoj listi.
- Ako imate 24–39 bodova, tada ste katolik koji tuguje za „starim, dobrim vremenima”. Ako imate 40–58 bodova, tada ste katolik koji tvrdi „da je svoje izvršio”. Ako imate 59–76 bodova, tada ste katolik koji želi posuvremenjenje Crkve. Ako imate 77 bodova, tada već spadate u katoličke „zelenjaše”.

Božo Vuleta

Dionizije Švagelj (uz prvu obljetnicu smrti)

Zahvatiti osobu Dionizija Švagelja-Dike kroz njegov bogat i raznorodni opus, da izbije lik književnika, povijesnog kritičara, znanstvenika i kulturnog radnika suvremenog formata, koliko god nam je bliz i blizak – ta umro je pred godinu dana – valja priznati nije lako niti jednostavno. A potrebno je da imamo jedan sažet pregled njegove bogate književne i spisateljske djelatnosti. Dao sam se u potragu, ne štedeći umora i truda. Nije bilo lako. Djelo mu je kompleksno i posvuda rasuto, kao sjeme koja marni sijač razbacava po plodnoj slavonskoj oranici. Okolina mu je brzo nadjenula ime od milja Dika, i tako su ga svi zvali i poznavali. Dovoljno je u gradu bilo spomenuti samo to ime, i svaki gaje prepoznavao. On, **kritičar i književni povijesničar**, rođen je u Vinkovcima **15. rujna 1923.** Još više kao **znanstvenik i književnik** neizmjereno je zadužio svoj grad i, šire, cijelu Slavoniju.

Polazio je školu u rodnim Vinkovcima (gimnazija) i Zagrebu (studij na fakultetu umjetnosti, fakultet prirodoslovnih nauka), studij specijalizacije u Beču, Budimpešti, Peču, Carigradu, Sofiji, Firenci... itd. Zato je s lakoćom vladao s nekoliko stranih jezika. Koliko je Švagelj bio plodan pisac, otkriva nam činjenica, što je on objavio negdje čak oko 700 naslova: članaka-priloga, kritika,

studija, eseja i feljtona poglavito iz hrvatske, kao i srpske literature. Izdavao je u tomovima-svescima „Godišnjak” (svez. I – VII, 1960. – 1970.) i „Književnu reviju” (1951).

Studijski je proučavao odnose i položaj hrvatske (slavonske) književnosti spram mađarske i njemačke (s obzirom na Austriju i njezinu vladavinu kod nas) literature.

Švagelj je autor više **monografija** o našim znamenitim ljudima, koje je bio zavio veo prošlosti. Da nabrojim neke, uz naznaku godine izdanja: Filip Kapošvarac (1976.), Marko Stančić-Horvat (1973.), Matija-Antun Relković (1951.), Josip Stjepan Relković (1968.), Vladimir Kovačić (1958.), Joza Ivakić (1970.), Josip Kozarac (1958. – 1974.), Ivan Kozarac (1954. – 1975.), Vanja Radauš (1958. – 1981.), Ante Kovačić-Fificus (1968. – 1971.), Slavko Madjer (1950.), Ivan Kestenački (1972. – 1978.) itd.

Švagelj je napisao mnoštvo članaka-priloga i studija u stilu povijesnih radova i na način memoara, koji su postupno objavljivani: „Marko Stančić-Horvat svojevremeno u hrvatskoj književnosti i povijesti” (1973.), „Krajišnik”, prve novine na hrvatsko-srpskom jeziku na pograničnom vojnokrajiškom području u Vinkovcima” (1975.), „Nastojanja oko osnivanja znanstvenog i književnog društva u Slavoniji” (1976.), „Humor (satira) u staroj Slavoniji” (1980.), „Drevne slavonske igre (1979.), „Kritičko izdanje ‘Slavonska šuma’ od Josipa Kozarca (1975.), „Došens epistolar humour” (1981.) itd.

Njegove knjige „Slavonske književne komunikacije” (1975.) i „Ilirski pokret u Slavoniji” (1968. – 1972.) miljokazi su u rastu slavonske kritičke misli. On je autor čitave jedne serije kritičkih i književnih studija, članaka-priloga o povijesti zdravstva, pa zapisa iz povijesti Slavonije.

„Julije Benešić i A. G. Matoš – Jedna vrst povezanosti, zasnovana na posebice odabranom i sačuvanom dijelu korespondencije od Matoša” (1975.) te „Studija o gradu Vinkovci” (1965.), „Slavonija i Baranja u hrvatskoj književnosti” (1970.), „Siget u povijesti i u povijesti

književnosti” (1977.), „Stjepan Šulcer, nauka o gljivama” (1978.), „Josip Lalić u Danica ilirska-hrvatska” (1981.) itd.

On je autor djela „Na granici slobode” (1951, igrokaz), „Uvijek na vidiku” (1960., pjesništvo), „Letjelica u čovjeku” (1963., pjesništvo), „Zapažanja uz militarizirano granično područje” (1954.), „Miljenko Stančić” (1968, uvodničar), „Cata-Dujšin-Ribar” (esej, 1968.) i tako redom.

Dr. Dionizije Švagelj bio je direktor pri Centru za znanstvena istraživanja u Vinkovcima, koji djeluje kao ogranak naše renomirane znanstvene ustanove JAZU iz Zagreba. Nadalje, **glavni izdavač** i stalni pokretač izdavanja „svih radnih materijala (predavanja) centra za znanstveni rad Vinkovci”. U vezi s tim nastala su četiri volumena.

Ovamo se ubrajaju i „Skupni (sistemizirani) radovi centra za znanstveni rad Vinkovci”, također u četiri volumena.

U ovu kategoriju ide i „Zbirka priloga (članaka) izdana u prigodi stogodišnjeg jubileja otkako se njeguje organizirano šumarstvo na znanstvenim osnovama u jugoistočnoj Slavoniji” (1974.), slijedi knjiga „Simpozij: ‘Stotinu godina znanstvenog i organiziranog šumarstva u jugoistočnim stranama Slavonije’” (1975.) te napokon „Zbirka Đakovština” (1976.).

Primio je nekoliko odličja: Medalju ‘Orden zasluga za kulturu’ od Narodne Republike Poljske, koju dodjeljuje ustanova Odznake, tj. ‘Zaslužnih djelatnika kulture Poljske’ (1974.). Još mu je uručeno Odlikovanje oslobođenja grada Vinkovci (1971.), kao i Odlikovanje za kulturni rad grada Našice (1978.), pa još Medalju za kulturu i prosvjetu (1968.), itd.

Ovako opsežan rad prof. Dionizija Švagelja, koji se ama sav – i život i djelo, posvetio rodnomu gradu Vinkovcima, da tu položi i umorne kosti svoje **16. studenog 1985.**, zaslužuje daleko veću pažnju i vrednovanje, što će biti zadaća budućih naraštaja. Neka tome posluži i ovaj naš mali obol u inozemstvu.

Marijan Kovač

Religija je uvijek bila prva i posljednja filozofija. Herder

Ljude i ljudske stvari treba upoznati da bi ih se ljubilo. Boga i Božje stvari treba ljubiti da bi ih se upoznalo. Blaise Pascal

Dionizije Švagelj

Molitveni susret mladih rottenburške regije

Za bolje sutra, za sretniju budućnost!

Prošle su godine mladi iz naših hrvatskih katoličkih misija, na Susretu mladih u Zagrebu, zajedno s tisućama svojih domovinskih vršnjaka molili za bolje sutra i razmišljali o sretnijoj budućnosti u kojoj bi trebalo biti više pravde, ljubavi i mira. Da s Godinom mladih ne bi splasnula i briga o mladima, odlučili su hrvatski svećenici i pastoralni radnici u biskupiji Rottenburg/Stuttgart održavati svake godine svoj **Susret mladih**.

Tako je prvi molitveni susret hrvatske katoličke mladeži u Württembergu održan 11. listopada 1986. Preko 400 mladih, a moglo ih je i moralo biti mnogo više, hodočastilo je tog sunčanog jesenskog dana u svetište „Ave Maria” u Deggingenu kraj Göppingena. Prekrasna hodočasnička crkva iz 17. stoljeća smještena je na brežuljku usred šume, a od crkve prema podnožju nalaze se postaje križnog puta. Pjesma i vika hodočasnika koji su pristizali u rane jutarnje sate, sretno se miješala s cvrkutom ptica i šuštanjem opalog lišća.

Oko 10 sati počeo je **Križni put**. Mladi su, na opće udivljenje slučajnih prolaznika, utonuli u molitvu i razmišljanje. Vrlo mirno, ozbiljno i disciplinirano uspinjali su se prema „Kalvariji”. Fra Marinko Vukman i vlč. Ivica Komadina predvodili su molitve koje su bile prilagođene mladima, ali na momente malo preduboke i preteške. Mladi u ovim godinama ne shvaćaju što je to bol, žrtva Kristova, smrt. U ovom svijetu u kojem se govori da grijeh ni ne postoji, u kojem se krade i laže, u kojem se izbjegavaju obaveze i iskorištavaju drugi, i sama želja mladih za boljom budućnosti puno znači. Ovaj Susret mladih nastojao je pomoći mladima da uslužnošću, dobrom voljom i riječju budu Kristovi svjedoci. Ništa što se radi za Krista nije izgubljeno. Svijet može i mora postati bolji – to će se dogoditi kad upozna i uzljubi Krista.

Poslije Križnog puta mladi su osobno pomirili s Bogom i ljudima u **sakramentu pokore**, a zatim sudjelovali u **euharistijskom slavlju** koje je predvodio referent za inozemce prelat Jürgen Adam u koncelebraciji s misionarima, mjesnim dekanom i nekim gostima. Preko Mise je svirao VIS „Mladost 5”. Jedna je djevojka zamolila prelata Adama da s ovog skupa ponese pozdrave hrvatske kat. mladeži oboljelom biskupu Moseru.

Prelat Adam govorio je mladima na njemačkom, jer misli „da će ga tako bolje razumjeti i jer želi vidjeti izraze njihovih lica dok im bude govorio”. Poručio im je da u godinama traženja vjeruju Kristu i da Ga poznaju, jer on je drukčiji nego mnogi misle. Krist ne daje jeftinih recepata i savjeta kao onaj „smiješni liječnik u časopisu Bravo”. On je Put, Istina i Život! Na zemlji je ostavio nekoliko sigurnih adresa gdje ga se može naći: Crkva i euharistija. Prelat je doslovce rekao: „Mi smo veseli da vi, kao hrvatski

mladići i djevojke, pripadate ovoj našoj njemačkoj Crkvi, koja je istovjetna s vašom domovinskom. Biskup Georg Moser šalje vam svoj blagoslov u nadi da ćete ga dogodine pozvati na ovaj susret.”

Na ovoj sv. Misi mladi su obnovili svoj krsni zavjet i prinijeli simbolične darove: kruh, vino, kalež, misal, loptu, cvijeće i pristupili k Stolu Gospodnjem. Na kraju su lijepo otpjevali hrvatsku himnu i time završili prvi dio ovoga susreta.

Iz crkve se prešlo u sportsku dvoranu. Poslije tjelesne okrepe započeo je **zabavni dio programa**. Možda je ovo bio prvi put da su mladi iz Aalena, Göppingena, Ludwigsburga i Stuttgarta izvodili narodna kola i plesove pred svojim vršnjacima. Gledateljstvo je bilo oduševljeno.

Ritmika mladih iz stuttgartske misije koji su, uz „Pjesmu stvorova”, prenijeli u živo

poruku sv. Franje vrijedna je svake pohvale, dok se „moderna ples” iz Aalena nije najbolje uklopio u program.

Manji propusti, kao pucanje daske na montažnoj pozornici, nisu pomutili raspoloženja nazočnih. Smijeh je sve riješio. Mladi su se zabavljali do kasno u noć uz glazbu „Mladosti 5” koja je i ovoga puta dokazala da je vrlo kvalitetna.

Želja organizatorskog odbora koji sačinjavaju fra Ante Bilić, g. Branko Galić, g. Ivan Grbavac i vlč. Luka Lucić (on je bio voditelj cjelokupnog programa) jest da na događajnom susretu bude više mladih, da se bolje upoznaju i da upoznaju i uzljube Krista koji je u središtu svih naših vjerničkih okupljanja.

Nadamo se da će mladi dugo u srcu nositi riječi koje im je uputio vlč. Ivica Komadina: „Ostanite mostovi koji povezuju vaše roditelje i odrasle s nama svećenicima i pastoralnim suradnicima. Ostanite povezani s Kristom, jer vi ste naša budućnost, budućnost Crkve i našega iseljenog hrvatskog naroda.”

Stanka Vidačkovlić

Mladi rottenburške regije obavili su pobožnost Križnog puta u Deggingenu u svakom pogledu vrlo lijepo. Jednostavno su utonuli u molitvu i razmišljanje.

STUTT GART

„Hvaljen budi, Gospodine moj”...

Još nam je svježije i u sjećanju nezaboravna i veličanstvena proslava Gospe od Velikoga hrvatskoga zavjeta u dvorištu naše misije, 28. rujna a samo tjedan dana kasnije imali smo radost proslaviti blagdan sv. Franje Asiškog, rijetkog i divnog Božjeg čovjeka. Proslava sv. Franje, univerzalnog simbola mira, održana je 4. listopada u stuttgartskoj filijali Feuerbach, a sastojala se od dva dijela: euharistijskog slavlja i prigodnog programa. Euharistijsko slavlje predvodio je voditelj misije dr. fra Pavao Žmire, uz asistenciju fra Marinka. Voditelj nam je živom riječju dočarao bogatstvo života Asiškog Siromašaka i njegovu spremnost da u svemu pronađe priliku za djelotvornu ljubav. Prisutni vjer-

nici uživiljano su slušali i upijali svaku riječ. Poslije sv. Mise svi smo se „prebacili” u obližnju crkvenu dvoranu. Tu su vjeroučnici naše misije izveli prigodni program. I orkestar i folklor i dječji zbor bili su na visini. Ipak najupečatljivija točka bijaše ritmička vježba „Pjesma stvorjenja” – pjesma koju je sam sveti Franjo ispjevao, a u njoj hvali Gospodina koji nas je podario i suncem i mjesecom i vodom i zemljom... Preko ove ritmičke vježbe upoznali smo i zavoljeli još više sv. Franju koji je volio svu prirodu.

Misijski sastav „Fontana” proveo nas je i ove večeri, pjesmom i plesom kroz „Lijepu našu”. Plesalo se i pjevalo dugo u noć. I ovo slavlje nas je za trenutak odvelo od naših svakidašnjih briga, pa će se i lakše podnijeti iduću radni tjedan, a ostat će nam u ugodnom sjećanju.

M. M.

Regionalni susret mladih u Frankfurtu

Mira Tvog da budem glas!

Na blagdan sv. Franje ove godine okupilo se nekoliko stotina djevojaka i mladića Rajnsko-majnske regije (13 misija) na svoj prvi regionalni susret u Frankfurtu, točnije u frankfurtskoj dvorani BIKUZ, na cjelodnevno zborovanje na kom su dominirala četiri glavna momenta: euharistijsko slavlje, predavanje s diskusijom, duhovni koncert te zabava i ples.

Svečanu sv. Misu predvodio je naddušobrižnik p. Dukić, a s njim je koncelebriralo 13 svećenika. Misa je bila dobro pripremljena i lijepa, mladi pobožni i raspjevani. Oni su, a to je uistinu novost, i propovijedali. Njihove „propovjedničke” riječi mlada je publika – a i stariji – slušala s velikom pozornošću. Ticale su se izravno mladih, njihova života, rada i budućnosti. Propovjednici su (tri djevojke i jedan mladić) spomenuli da je najvažnije da se mladi ostvare kao osobe. Svoje su vršnjake pozivali na odbacivanje prosječnosti, na ispitivanje vlastitih postupaka, na služenje u ljubavi i ljubavi, na ponos, na blistanje „njihove kapi u slapu života”. Jedna je djevojka istakla da su mnogi svećenici konzervativni i daje to često uzrok da se mladi ne okupljaju u misijama i nadovala: „Misija, to smo mi mladi. Bude li nas više u misijama, i svećenici će biti manje konzervativni”. Druga je pak, temeljeći svoju misao na Tagorinu razmišljanju, pozvala sve nazočne da budu iskreni i otvoreni, „da budu takvi da onaj koji ih sluša može reći sve ono što u dubini osjeća i da za to ne bude ismijan.”

Fra Šito Ćorić, misionar u Bernu i poznati pjevač i skladatelj duhovnih šansona, govorio je mladima opušteno, spontano i vrlo jednostavno o Kristu, Evanđelju, Bogu, ljubavi i Božjoj snazi istakavši da čovjek koji teži za onim što je dobro i lijepo ostvaruje Kraljevstvo Božje na zemlji. Reče da bi svijet, kad bi mladi postupali kao Isus, bio drukčiji, bolji, da bi to bio svijet bez straha, svijet nerazbijenog života. Kršćanstvo je stil, način života. Po tome se kršćanin razlikuje od nekršćanina, ustvrdio je predavač. Pozvao je mlade da budu bolji od svojih roditelja, od svojih djedova i baka i da se češće sastaju u misijama, pa makar samo za to da popiju „coca-colu”

i da budu „presudni” u svojim zajednicama. Napomenuo im je i da, posebno zbog zbilje iseljeničkog života, moraju ljubiti svoj narod, svoj zavičaj, svoj hrvatski jezik i povijest. U tom su im Židovi svojevrsan uzor.

Potom je uslijedila **diskusija**. Mladi su se na početku „nećkali” uzeti udijela u otvorenim razgovorima, a onda su se „otvorili”. Većina se pitanja i mladenačkih razmišljanja odnosila na okupljanja mladih u misijama i na sadržaje tih sastanaka. Rečeno je da ta okupljanja moraju biti češća, dublja i „ljepša”. Svi su „vapili” za brojnijim susretima mladih u misijama „zbog razgovora”, više nego zbog plesa i zabave.

Duhovni koncert dvaju franjevac **Ćorić** – fra Šite i fra Radovana – mladi su pratili „s guštom”. Zanimljivo je zami-jetiti: mladi vole duboko ljudsku i kršćansku poruku lijepo izrečenu ili otpjevanu. Predbacuje im se da su „diskačka generacija”, a, eto, oni su na ovom susretu jednostavno upijali i „mitmache-nili” (tako nam reče jedna djevojka!) ozbiljne pjesme egzistencijalnog i vjerskog pobudnog razmišljanja. Duhovni kocert, koji se produžio mimo plana, uspio je u punom smislu riječi. Sve su pjesme bile na visini, no naj-dojmljivija je bila „Poletjela riječ”, pjesma koja je vrlo spretno i sretno pre-

točila „Blaženstva” u konkretan i prihvatljiv govor.

Anketa je također bila vrlo zanimljiva, zainteresirala je i zagrijala mlade. Odgovori mladih na postavljena pitanja bili su iskreni, smišljeni i na momente zabrinjavajući. Rezultate te ankete donosimo uz ovaj izvještaj u nadi da će se njima pozabaviti i mladi i misijsko pastoralno osoblje. I ne samo u ovoj regiji!

Iz svog bogatog repertora mladi offen-baškog sastava „Alfa i Omega”, pod ravnanjem fra Bože Vulete, otpjevali su i odsvirali niz krasnih stvari i puno doprinijeli veselom i razigranom dijelu ovoga susreta (plesalo se čak do devet sati navečer). Treba spomenuti i skeč mladih misije Mainz koji je do suza nasmijsao sve prisutne, navlastito mlade. Kroz program je vrlo lijepo i smireno vodio fra Vinko Marović, frankfurtski misionar.

Što reći na kraju?

Organizacija Susreta funkcionirala je besprijekorno. Za to treba najviše zahvaliti misiji Frankfurt, njenom voditelju fra Rafi Begiću i djevojačkom zboru. Susret je ipak morao biti „masovniji”. Tko je zatajio – ferije, sajam knjige, mladi ili njihovi voditelji? Diskusija mladih, a tome se i ne treba čuditi, bila je često parcijalna i na trenutke preoštra. Zašto je to tako? Možda mladi u tom nemaju iskustva. O svemu će tome pastoralci morati podrobno porazgovoriti.

„Kršćanstvo je stil, način života”, ustvrdio je predavač fra Šito. Po tom načinu življenja ono se razlikuje od drugih vjera i svjetonazora.

VIS „Alfa i Omega“ iz Offenbacha imao je „pune ruke posla“. Mladi su umjetnici bili zbilja neumorni – svirali su i pjevali vrlo dopadljivo više sati.

riti i promisliti na svom sastanku u Koblenzu svršetkom listopada.

No, sve u svemu, bio je to dobar i uspješan susret koji je mladima iz brojnih misija pomogao i omogućio da puno to-

ga čuju, vide i nauče i da ih potakne da i u ovoj Godini mira budu jaki, neprečujni „Glas Božjeg mira“, kako je i stajalo na panou koji je vješto i poručljivo ispisao gospodin Ivo Hladek, socijalni radnik u Frankfurtu.

Ignacije Vugdelija

Anketa

„Ja više ne kradem“

Predavač na Regionalnom susretu mladih, na blagdan sv. Franje u Frankfurtu o.g., p. **Šimun Šito Ćorić**, upriličio je i anketu o **Mladima i Crkvi**. Na temelju radnog papira mladi su odgovarali na četiri pitanja. Ispunjena su 192 anketna lista. Svaki anketirani nije odgovorio na sva pitanja, a na neka je dao i više odgovora. Evo tih pitanja i glavnine odgovora:

1. pitanje: Po čemu drugi vide da sam je kršćanin (kršćanka)?

Odgovor: Po posjetu sv. Misi (100), po mom ponašanju (61), po tome što molim (48), po križiću na lančiću (32), po vjeri (17), po ljubavi prema bližnjemu (10), po tom što znam oprostiti (3)...

2. pitanje: Što mi je dosad dala i u čemu mi je sve pomogla moja kršćanska zajednica (misija, župa) u koju dolazim?

Odgovor: Misija mi je dala vjeru (47), naučila me je osjećaju prijateljstva (37), naučila me je poštivanju Boga i čovjeka (30), osmislila mi je život (26), omogućila mi je susret s drugima (8), produbila je moju ljubav prema Domovini (7), dala mi je ljubav (3) i sigurnost (3)...

3. pitanje: Po čemu se razlikuje život kršćana koje ti poznaš od života nekršćana?

Odgovor: Po molitvi (60), po tom što kršćanin ima smisao života (42), po ponašanju

(35), po vjeri u život vječni (23), po drukčijem životu (6), po radosti (8), ne vidim razlike (3)...

4. pitanje: Jesam li ja dosad stekla (stekao) ikakve vrline i načine ponašanja zato jer sam bila (bio) u kontaktu s Crkvom? Ako jest, nabroji koje!

Odgovor: Stekao sam dobro ponašanje (35), naučio sam što je to dobrota (15), naučio sam ljubiti (14), biti pristojan (12), moliti (11), vjerovati (11), biti umjeren (9), stekao sam mir (8), strpljivost (7), našao sam pravi put (3)...

A bilo je i vrlo zanimljivih i „slatkih“ odgovora. Tako su na prvo pitanje neki odgovorili da drugi vide da su oni kršćani po tome „što poste“, „što ne rade pokvarene stvari“, „što razgovaraju o Bogu“, „što se nikada ne tuču“. U odgovoru na drugo pitanje neki su rekli da im je misija pomogla „da ne prave gluposti“, „da žive udobnije i zadovoljnije“, „da pobijede strah“, „u svemu“. Odgovarajući na treće pitanje neki su mladi naveli da se njihov život razlikuje od života nekršćana koje poznaju po tom da oni „sretnije i lakše žive“, „da su složni“, „da se ispovijedaju“, „da obaveze ozbiljno shvaćaju“. U odgovoru na četvrto pitanje bilo je pravih „pašticada“ (dalmatinski izraz za nešto radosno-zgodno rečenoga): „ne kradem više“, „postao sam hrabar“, „naučio sam što je to poniznost“.

Sve zanimljivi i iskreni odgovori koji bi morali navesti na razmišljanje mlade i starije, vjernike i svećenike.

Iv.

STUTT GART

Posjet misionara iz Zaira

O. fra Drago Gverić, misionar u Zairu, posjetio je Hrvatsku katoličku misiju u Stuttgartu 11. i 12. listopada o.g. 11. listopada misionar je vjeroučenicima naše misije u dva navrata govorio o životu i radu i o običajima afričkog podneblja. U večernjim satima govorio je i odraslima u misijskoj dvorani o misionarskom radu i o uvjetima života tamošnjih ljudi. Sutradan je fra Drago predvodio sv. Mise na tri različita mjesta u Stuttgartu. Njegova riječ bila je pravo duhovno osvježenje i ohrabrenje. Uputio je na kraju hrvatskim vjernicima i veliku riječ zahvalnosti koji su do sada, u dva navrata skupili preko 20.000 DM i poslali preko 40 paketa robe za njegovu misiju. Ganuo je mnoge spomenuvši da je među tom robom našao i za sebe odijelo u kojem je došao u Europu.

I ove nedjelje hrvatski vjernici u Stuttgartu pokazali su i dokazali da imaju široko srce i ljubavi za siromašne i skupili su za misionara iz Zaira 11.200 DM.

Život u Africi

Došao je misionar Drago Gverić u Stuttgart. Nama djeci vjeroučenicima Hrvatske katoličke misije pričao je o životu u Africi. Pričao nam je sve što jede i kako se mole. Tamo ljudi jedu skakavce, miševe i zmije. Jedu još i korijenje od jedne biljke koje se zove majoka. Slabo su odjeveni i mnogi ljudi umiru od gladi. Hrvatska katolička misija u Stuttgartu skuplja odjeću i novac za siromahe u Africi.

Ivana Modrić, III r.

Ja sam gledala jedan film iz Afrike. Tu sam vidjela mnogo radosnih i mnogo tužnih stvari. Radosnih stvari je bilo kad su se molili i kad su pjevali. A tužnih je bilo kad su djeca umirala od gladi. Vidjela sam kako se odrasli i djeca žrtvuju da sagrae crkvu gdje se mogu pomoliti. Ljudi u Africi su morali pet sati ići da dođu u crkvu, na Misu. Ja sam čula od misionara da je jedna obitelj imala sedmero djece. Djeca su počela od gladi umirati. A otac je onda otišao od kuće, nije mogao gledati djecu kako umiru. Ona, kad je otac otišao, majka se ubila. Šestero je djece umrlo, a samo su svećenici-misionari jednog dječaka spasili da je ostao živ. Gledala sam također kako ljudi traže pokraj rijeke zlato u zemlji, pa onda naiđe voda pa ih zavali sa zemljom i onda ih nitko ne traži. Tamo kad se netko hoće krizmati ili pričestiti, mora četiri godine ići na vjeronauk. Ako osam puta izostane na vjeronauku, mora ponoviti godinu. Meni se tamo dopada samo što se oni mole i što vjeruju u Boga.

Bandur Milenka, VI r.

OGLAS

Prodajem kuću u Zagrebu (2 sobe, kuhinja, nuzprostor, vrt – ukupno 217 m²). Kuća odmah useljiva.

Informacije na telefon: 06181/494502.

RÜSSELSHEIM/MAINZ

„Trški vrh” u hessenskom kraju

„Maria Einsiedel”, Gospino svetište u blizini Gernsheima (Darmstadt), ugostilo je 5. listopada ove godine oko 150 hrvatskih katolika koji žive u dekanatu Rüsselsheim, misija Mainz. Od davnih vremena navraćaju u spomenuto proštenje njemački vjernici da bi se pomolili pred „Žalosnom Gospom” te da bi se duhovno osvježili i odmorili. Svetište je poznato izvan granica mainzске biskupije. Ali, kako novovjekni „nomadi” znaju zaobiti i zaobilaziti svoja povijesno-religiozna mjesta, trudi se rüsselsheimski dekanat da pošto poto oživi i osvježi čašćenje Bl. Djevice Marije upravo u tom mjestu koje pruža sve uvjete za duševnu, duhovnu i tjelesnu okrepu.

Dekanovu ponudu da i hrvatski vjernici s područja Opelova grada hodočaste barem jedamput godišnje u „Maria Einsiedel” prihvatio je voditelj rüsselsheimске područnice mainzске misije, fra Tihomir Grgat, obijučke. Kolona od pedesetak automobila s našim svijetom uputila se u nedjeljnim jutarnjim satima ispred „svoje” crkve u Rüsselsheimu na „vozačašće” u Gernsheim. Na čelu kolone – misionar. Ispovijedanje i divni križni put s križem i likom ramsko-sinjske „Majke od milosti” uveli su vjernike, uglavnom katolike iz Bosne i Hercegovine – a oni i jesu najrevniji, u euharistijsko slavlje preko kojega je o Mariji u bibliji propovijedao urednik „Žive zajednice” fra Ignacije Vugdelija. Krasna mala crkva posvećena Go-

Križni put u „Maria Einsiedel” oživio je svete povijesne uspomene i pomogao osvježanju vjerničkih stavova i uvjerenja.

spi bila je dupkom puna raspjevanih hrvatskih molitelja. Poslije Mise slijedio je blagoslov vozila. S doličnim poštovanjem primili su vozači blagoslovljenu vodu za se i za svoje „konje” i molili da ih Svemogući, po Marijinu zagovoru, zaštiti „od udesa i nepažnje, nestrpivosti i drskosti, jurnjave, magle i poledice, umišljenog gospodarenja nad volanom i surovosti”.

Nakon euharistijskog slavlja – narodno veselje za staro i mlado. Više nogometnih igrališta, zgrada za grilanje i prekrasan okoliš pružili su dovoljno mogućnosti za rekreaci-

ju, za balotanje, nogomet, košarku, rukomet, bacanje kamena s ramena i šetnju. Čula se pjesma, a nije nedostojalo ni vike razdragane i razigrane djece koja su, kao i stariji, naprosto uživala u sunčanom jesenskom danu. Već je sada uglavljen godišnji datum voićašća, a unesen je i u zidni kalendar Naddušobrižničkog ureda. Bit će to 4. listopada 1987. Poslije ovoga prvog lijepog i obogaćujućeg hodočasničkog posjeta „Mariji Einsiedel” – tom svojevrsnom „Trškom vrhu”, fra Tihomir očekuje dogodine još više vozačasnika. I pravom! Ovogodišnji su nam bili u svakom pogledu vrlo zadovoljni. Iv.

ESSLINGEN

HKM Esslingen i Cibanda-Mulagi – misije vršnjakinje

Nalazeći se na zasluženom odmoru, hrvatski misionar iz Zaira / Afrika /, o. fra Drago Gverić, član Franjevačke provincije presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu, nije iskoristio svoj odmor za opuštanje, putovanje i razgledanja. Ni na odmoru ne zaboravlja svojih vjernika. I na odmoru misli na njih. Prirasli su mu srcu. Kako se drukčije može shvatiti njegovo korištenje svakog trenutka za zairske vjernike? Prihvata svaku ponudu i svaki poziv da bi se susreo s vjernicima „stare i kulturne Europe” te im otvorena srca progovorio o svojim, kako je to kod nas uvrježeno reći, „zaostalim zairskim vjernicima”. Čuvši njegove riječi o brojnosti posjetitelja Mise i sakramenata – u gradovima do 70%, a u njegovoj misiji od 300% – promijenio mišljenje: Oni prihvaćaju Kristovu kulturu a mi se polako povraćamo divljini crnog asfalta.

Tako je i s fra Dragom. Ne da mu mira nemaština i bijeda njegovih zairskih vjernika iz misije Cibanda-Mulagi. Pokretačka snaga su mu Kristove riječi: „Što god ste učinili jednom od ove moje najmanje braće, meni ste učinili!” On to uistinu nastoji u djelo prevesti.

Uz to je svjestan i one stare hrvatske izreke: „Kad se bratska srca slože, i olovo plivat može!”

U susretima s evropskim vjernicima, posebno hrvatskim, želi svima prenijeti pozdrave zahvalnosti mlade katoličke Crkve iz Zaira i ujedno pružiti novu mogućnost iskazivanja novih dobročinstava. Misionar fra Drago Gverić posjetio je i Hrvatsku katoličku misiju Esslingen. Koje li slučajnosti! Naša HKM Esslingen vršnjakinja je s njegovom misijom Cibanda-Mulagi. I jedna i druga postoje od 1974. godine.

Početkom listopada stavio se fra Drago na raspolaganje hrvatskim vjernicima u HKM Esslingen u podjeljivanju sakramenta pomirenja i prenošenja Božje poruke radosti i veselja. 4. 10. 1986. godine prihvatio se ispovijedanja mladih i odraslih. Uz to je u subotu navečer, u 19,00 sati, u prostorijama naše misije, riječju i slikom prikazao ljudski i vjerski život svoje misije. Ostadosmo uz njega do kasno u noć, slušajući i upijajući njegove riječi i slike na platnu. Dakako, nije nedostajalo ni pitanja. No, nitko se nije povratio svome stanu oneraspolažen, nego upravo vjernički ohrabren.

Nedjelja, 5. 10. 1986. godine, bijaše obasjana suncem. Pa ipak, to jesensko sunce nije odvuklo naše ljude u prirodu. Naprotiv, privu-

klo je hrvatske vjernike da se u velikom obroju okupe u crkvama naših euharistijskih sastanaka u Sielmingenu, Esslingenu i Nürtingenu. Ujedno, to je bio dan kad se kod nas već ustaljeno slavi obiteljska misa. I zato je svatko u živo želio vidjeti i čuti svog hrvatskog misionara iz Afrike. I milostinja se toga dana skupljala za misiju vršnjakinju u Africi. Hrvatski vjernici dali su dar svoga srca, vjere i ljubavi. Skupljeno je, prema pojedinim mjestima: u Sielmingenu 507,53 DM, Esslingenu 2.461,74 DM i Nürtingenu 794,68 DM – ukupno 3.763,95 DM. No naš svećenik-misionar fra Silvestar Bota zaokružio je to na 4.000 DM i predao fra Dragi za potrebe crne katoličke braće misije vršnjakinje Cibanda-Mulagi.

I još nešto pohvalnog učinio je fra Drago. Kroz pet dana, koliko se nalazio na teritoriju naše HKM Esslingen, susretao se s hrvatskim vjeroučenicima. Razgovarao je s mladima. Nije mu bilo teško odgovarati na njihova mladenačka pitanja. Jednom riječju: svima se stavio na raspolaganje, čak je i bolesnike posjećivao, ako je ikako bilo moguće.

A zar nam to ne potvrđuje da se i on poput sv. Pavla „pretvorio u roba svima, da ih pridobije što više”, za Krista. Fra Drago, zahvaljujemo ti na primjeru požrtvornosti. Dao Bog da ta klica proklija kod nas i kod što više Kristovih vjernika. Subesjednik i prisutnik

AACHEN

Obitelji u Steckenbornu

Naša socijalna radnica Barbara Kirinčić uspjela je od biskupije Aachen dobiti na raspolaganje još jednu kuću, koja se nalazi u Steckenbornu, u Eifelu. Kuća je u lijepom krajoliku i okružena divnom šumicom. Tu se okupljamo 2 puta godišnje, krajem tjedna. Idemo o vlastitom trošku, bez velikog programa i bez predavača, iako obiteljski seminari s predavačem-stručnjakom, na koje idemo 4 puta godišnje, imaju važnost i draž.

U Steckenbornu mi to sve organiziramo „po naški“. Vrijeme ručku nije određeno, nego kad se odojak ili janje skinu s ražnja, „tari“, kako mi kažemo. Vino, pivo i bezalkoholna pića ponesemo sa sobom.

Posao podijelimo na način suvremenog domaćinstva. Žene rade u kuhinji, a mi muškarci skupljamo drva za ražanj, vrtimo pečenje i obavljamo ostale teže radove. Na večer šala, smijeh, društvene igre. Ako slučajno ne poznajete igru „Hodanje preko pivskih boca“, pođite jednom s nama, puknut ćete od smijeha. Tako smo se jednom okupili u Steckenbornu u predkarnevalsko vrijeme.

Da vam je bilo vidjeti kakvo su nam lijepo iznenađenje priredila djeca. Tako su se namačkarala, da ih ni roditelji nisu mogli prepoznati. Što nam je drugo preostalo, nego da se i mi roditelji „prerušimo“. Neki su čak primijenili i govor. „Am, am“ – n. p. znači, „gladni smo, djeco, dajte nam štogod“. A djeca – što bi drugo imala, nego slatkiše. Ima jedan među nama, koji toliko „voli“ slatkiše da je te večeri pojeo sve zalihe. Djeca su se smijala, ali kad su vidjela da su svi kolačići nestali, bilo ih je i tužnih pogleda.

To ipak nije pokvarilo večer, jer smo mi odrasli djeci „objasnili“ da slatkiši štete zubima...

Tako bi prošla jedna večer, a drugu bismo ipak malo „organizirali“. Eto, da nam se ne bi predbacilo, kako smo otišli (samo) „na ispašu“, uzeli bismo jednu temu, i predvođeni našom Barbarom, razradili bi je u živoj diskusiji. Subotom uvečer nam dođe naš neumorni misionar o. Mato Kljajić. Euharistiju slavimo u jednoj, za tu svetu prigodu od djece uređenoj, prostoriji. Slaviti ponekad sv. Misu izvan crkve, u manjoj skupini, gdje smo jedni drugima još bliži, ima svoje posebne čari.

Eto toliko ovoga puta o nama iz Aachena. Na kraju vam želimo poručiti, da se radujemo svakom pridošlici. Primamo sve, ne isključujemo nikoga.

Još su nam u ušima riječi iz propovijedi našeg misionara na Misi od 28. nedjelje „Kroz godinu“: „Osamljenost, izoliranost – guba je to našeg vremena“.

J. S.

Dok majke obavljaju kuhinjske poslove i dok su očevi zauzeti „pečenjem“, mališani se igraju i uživaju u lijepoj prirodi.

KOBLENZ

Dan karitasa

Karitas, što je to? Mladim misijskim folklorasima iz Koblenza to je sada posve jasno. Razjasnio im je to sam pročelnik Njemačkog karitasa prelat Georg Hüssler iz Freiburga. Dogodilo se to na svečanoj proslavi Dana karitasa na glavnom trgu usred Koblenza, u subotu 9. rujna ove godine.

Bilo je to ovako: za vrijeme svečanog programa na pozornici, njihovu je razigranom kolu neočekivano prišao iz publike jedan mladić, Nijemac, pomalo neobičnog držanja, čudnog osmjeha i hodanja. Vidjelo se, da je poremećen i duševno zaostao, da za folklorasima nije. Bilo je očito, da ga glazba i ples „Veselo je društvo naše“ veseli, da bi želio i on zaple-

sati s veselim crveno-bijelim plesačima. I oni su ga jednostavno prihvatili za ruke s lijeve i desne strane i zaplesali s njim kao da je jedan od njih. Učinili su to kao nešto, što se samo po sebi razumije.

Mnoštvo oko pozornice je zapljeskalo. Među oduševljenima bio je mjesni biskup iz Trieria Dr. Spital, gradonačelnik Koblenza Willi Hörte i direktor dijecezanskog karitasa prelat Ries. Svi su se radovali. Mladi folklorasi i njihova voditeljica, misijska suradnica gđa Dragica ponajviše.

Prelat Hüssler je zaključio: Eto, to je karitas-drugoga prihvatiti, povesti ga sa sobom, pomoći mu, razveseliti ga, dijeliti s njim svoju svakidašnjicu.

A. Petrović

ST. BLASIEN

Otvorena klinika u kojoj se liječi na hrvatskom

Hochschwarzwaldklinik St. Blasien (Alb-talstr. 32, 7822 St. Blasien, tel.: 0 76 72/3 57) je bolnica za naše ljude i Talijane u Njemačkoj, u kojoj se liječi na hrvatskom i talijanskom jeziku.

Landescaritasverband Bayern je prvi shvatio važnost materinskog jezika i preporučio svim bolnicama liječenje na turskom, hrvatskom, talijanskom, portugalskom, španjolskom, grčkom itd. Mi u našoj specijalnoj bolnici liječimo želučani čir, čir na

dvanaestercu, crijevne smetnje (krvavi i sluzavi proljev), debljinu, srčanožilne smetnje, visoki tlak, angina pectoris, dišne smetnje, seksualne smetnje, impotenciju, frigidnost, menstrualne smetnje, dispneju, ginekološke smetnje, šećernu bolest, pojačano izlučivanje štitne žlijezde, alergične i kožne smetnje, pojačano znojenje, reumatoidni artritis, hiperventilacijski sindrom, bronhijalnu astmu, sklonost ozljedama, glavobolje (migrene i glavobolje napetosti), neuroze...

U jednoj našoj klinici u blizini postoji mogućnost odvikavanja od alkohola, tableta i pušenja. Bolesti se mogu javiti sa simptomima bilo kojeg organa ili organskog sustava, a emocionalni, općenito, psihološki razlozi

igraju važnu, iako ne i jedinu, etiološku ulogu.

Među simptomima mogu se utvrditi i tjelesni i duševni. Među psihološkim posebno se ističe subjektivna okupiranost problemom, nemir, često brzo kucanje srca, ubrzano disanje, visoki tlak, povećana mišićna napetost. U svim slučajevima postoji tjeskoba. Tjelesni simptomi odgovaraju određenoj bolesti. Već jače izražena tjeskoba od one koja bi odgovarala tjelesnom stanju, upućuje na dijagnozu. Dijagnozu treba postaviti na temelju tjelesnog nalaza, laboratorijskih pretraga, a s druge strane, razgovorom s liječnikom specijalistom za živčane i duševne bolesti.

Susret mladih u Bochumu

Mir je više zadata nego posjed

U prekrasnoj crkvi Srca Isusova u Bochumu mladi iz nekoliko misija Sjeverne Rajne Vestfalije slavili su 18. 10. 1986. sv. Misu za mir u svijetu.

Misu je predvodio i propovijedao p. Jozo Župić, a s njim su koncelebrirali: vlč. Branko Šimović, vlč. Zdravko Čulić i p. Nikola Čurčija.

Pjevanje je bilo vrlo skladno, jer je na orguljama svirao profesionalni svirač Nijemac, a pjevale su se crkvene pjesme koje naši mladi već dobro poznaju.

Posebno je bila izražajna molitva „Oče naš“ koju je pjevao vlč. Branko Šimović a mladi su iza svakog zaziva odgovarali: „Sveti se ime tvoje“.

Poslije svete Mise krenulo se u obližnju dvoranu u kojoj su mladi imali najprije prigodu da postavljaju razna pitanja prisutnim svećenicima: vlč. Branku Šimoviću, vlč. Zdravku Čuliću, p. Nikoli Čurčiji, vlč. Stjepanu Peniću i p. Jozi Župiću. Mlade je u međuvremenu animirala i dostavljala njihova pitanja s. Fanita Jukić.

Evo nekih pitanja:

- Zašto ima različitih vjera?
- Zašto mladi uzimaju drogu i alkohol?
- Kako objasniti ljudima koji ne vjeruju da Bog uistinu postoji?
- Zašto moram umrijeti?
- Zašto moram živjeti kad mi život nije lijep?
- Zašto neki ljudi mrze Krista?
- Kako se treba vladati jedan pravi hrvatski katolik?

- Ako se borim s mislima da je raj i pakao na zemlji, da čovjek ne umire nego se pretvara u jednu ili drugu osobu na zemlji, da li sam na krivom putu?
- Kako se može pomoći bolesnoj majci da dobije volju za ozdravljenjem?

Poslije završetka tribine mladih koja se pokazala vrlo korisnom i koju treba i dalje podržavati pazeći da manja djeca, ako ih ima u dvorani, budu u to vrijeme u drugom prostoru, prešlo se na zabavni dio u kojem je svirao za ples VIS „Plave zvijezde“ iz Düsseldorfa. Vrijeme od 17 sati kad je počela Misa pa do 11 sati u noći, kad je završio program, za mlade je prošlo kao san.

Za uloženi trud i gostoprimstvo treba zahvaliti domaćinu vlč. Branku Šimoviću i pastoralnoj suradnici Luciji Zovko. Jozo Župić

Obiteljski seminar u Rietbergu

Živjeti danas, a ne čekati sutra

Od svih aktivnosti koje naša bochumska misija organizira, najveće interes postoji za obiteljskim seminarima.

Potaknuti zaineresiranošću naših mladih obitelji, našli smo se i ove godine dva dana zajedno u Rietbergu, u Haus der Begegnung.

Naša referentica, gospođica Milica Tokić, diplomirana Sozialpädagogin, dovela nas je u svojim izlaganjima pred sliku u kojoj naša djeca i omladina žive i razvijaju se. Taj naš „privremeni“ boravak u stranoj zemlji vuče sa sobom brdo poteškoća, koje se najčešće lome na našoj djeci i omladini. Način kako obitelj ovdje živi, vrlo je utjecajan faktor u razvoju djece. Ako obitelj dugoročno planira svoj boravak u SR Njemačkoj, ako je boravak siguran, bolje će biti i podneblje odgoja i

veće mogućnosti u školovanju. Ne živjeti život više u budućnosti, dvadeset godina unaprijed. Naša djeca žive ovu sadašnjost i mi smo pozvani da s njima živimo tu odlučujuću prezentnost.

Gospođica Tokić nam je također iznijela sistem njemačkog školstva koji je bitno drugačiji nego naš domovinski. Ima u sebi i negativnosti jer klasira djecu po mogućnosti učenja i miljeu iz kojeg dolaze. Upoznati smo također s pravima roditelja s obzirom na izbor škola i školovanje, neovisno o mišljenju i interesu njemačkih učitelja prema djeci stranaca.

Teme na ovom seminaru bile su s terena i aktualne, a diskusije žive i korisne. Jedan iskreni HVALA gospođici Tokić!

Nije manjkalo ni rekreacije: veliki vrt s mini-golfom te mogućnost za jahanje. Svi su, i veliki i mali, doživjeli trenutke osvježanja, upoznavanja i odmora. Sve je bilo tako dojmljivo. Čak i njemačko vrijeme. Bilo je prijateljski raspoloženo prema nama i umjesto sivih oblaka uživali smo sunčanu i toplu jesen.

Lucija Zovko, past. suradnica

Naša su se djeca izvanredno integrirala u ovo njemačko društvo. Samo da ne zaborave odakle su im roditelj i čiji su!

BAMBERG

U dobrom susjedstvu vlada mir

„Kao djeca zajedničkog Oca živimo, radimo, dijelimo i slavimo jedni s drugima“, bile su uvodne riječi domkapitulara Finka kod zajedničke sv. Mise u crkvi sv. Martina u Bambergu kojom je svečano otvorena proslava „Dana stranaca“ ove godine.

Prekrasno, toplo i sunčano vrijeme privuklo je preko 1.500 posjetilaca i omogućilo da je proslava „Dana stranaca“, kako kod zajedničke sv. Mise tako i van crkve, dobro uspjela.

Uz pozdrave koje je Domkapitular kod sv. Mise uputio svim stranim sugrađanima, u propovijedi je posebno istakao važnost obostane spremnosti za međusobnu suradnju i dobre odnose, koji trebaju uvijek biti praćeni iskrenom ljubavlju, razumijevanjem i tolerantnošću.

Kod ove Mise koncelebrirao je i naš dušobrižnik p. Stipe Pavoković koji je zahvalio domkapitularu Finku za pozdrave i lijepu propovijed i sav njegov trud. Tu istu zahvalnost izrekao je i članovima Kathol. Arbeiterbewegung Bamberg (KAB), koji su se i ove godine potrudili da uz pomoć stranih su-

Hrvatski vjernici bamberške misije pokazali su Nijemcima i inozemcima ljepote hrvatskih narodnih nošnji.

građana dobro pripreme i u djelo provedu ovu proslavu.

Kao i obično, naša se grupa dobro prezentirala prekrasnim našnjama iz domovine.

Po završetku sv. Mise započeo je zabavni dio programa vani. Uz glazbu, igru, ples i pjesmu i uz domaće specijalitete iz različitih kra-

jeva svijeta, odvijao se daljni program susreta.

Ovom zajedničkom proslavom „Dana stranaca“ pokušao je svatko na svoj način uživjeti se u svoj domovinski duh, te tako dočarati drugima kutak svoje domovine sa specijalitetima i običajima.

Mikić Pavo

Inozemni pastoralci i soc. radnici na izletu

Svake godine u mjesecu rujnu domkapitular J. Adam – referent za strance u biskupiji Rottenburg-Stuttgart, i njegovi suradnici organiziraju jednodnevni izlet za sve strance svećenike, pastoralne suradnike i socijalne radnike zaposlene u ovoj biskupiji. Njih je poprilično velik broj, jer u samoj biskupiji ima 49 misija.

Tog prohladnog jutra, 18 rujna 86., skupilo se na velikom parkiralištu kod „Fernsehturma“ u Stuttgartu neočekivano velik broj „pozvanih“, nas Hrvata bilo je više nego prijašnjih godina. Ovaj nam je susret posebno drag, jer bude odmah poslije godišnjih odmora, te poželimo vidjeti jedni druge. Izmišljali smo se s Talijanima, Španjolcima, Slovincima, Portugalcima, Poljacima, Albancima. Čak je među nama bilo i nekoliko crnaca...

U tri autobusa krenuli smo prema Heidelbergu. Pauzu smo napravili u Neuburgu, gdje smo u crkvi koja je u sklopu benediktinskog samostana slavili Euharistiju. Sv. Misu predvodio je domkapitular Adam, a koncelebrirali su po jedan svećenik-predstavnik svake nacije. Pjesmom i molitvom na više jezika izražavali smo Bogu hvalu i slavili ga. Prelat Adam propovijedao je kratko istakavši posebno važnost našeg posla ali i opasnosti koje nas mogu odvesti „s puta“. Zato, rekao je, „vrlo je važno da se svećenici i ljudi zaposleni u crkvenoj službi uvijek iznova pitaju da li uistinu slijede Krista. Mi ne radimo za bilo koga, već za Onoga koji je rekao Ja

sam Put, Istina i Život – za Krista koji je umro za nas da bismo živjeli. Svoj posao ne smijemo raditi rutinski i površno, ne smijemo biti umorni, već uvijek iznova crpiti snagu u duhovnoj obnovi i molitvi. Nekada trošimo vrijeme na tako nevažne stvari, često dolazi do nesporazuma zbog sitnica, a o onom što je bitno ne razgovara se. Neki bježe od obaveza, a drugi se pretrpavaju poslom da ne moraju ništa misliti. Opasno je dane provoditi kod dragih nam obitelji, na štetu cijele zajednice. Treba prepoznavati Krista u ljudima koji se muče i trpe i njima pomagati.“

Prelat Adam nam je prenio pozdrave biskupa dr. Georga Mosera koji se poslije operacije presađenog bubrega dobro oporavlja. Ovaj naš izlet bio je naime zamišljen kao „Susret s biskupom u Rottenburgu“, ali zbog biskupove bolesti odgođen je za slijedeću godinu.

Poslije sv. Mise imali smo zajednički ručak, a zatim okreijepljeni razišli se po lijepom i romantičnom Heidelbergu i uz pratnju vodiča upoznali smo njegove znamenitosti. Podijeljeni u tri grupe posjetili smo izložbu knjižnice „Palatina“, dijelom pozajmljene iz Vatikanske biblioteke, u crkvi Sv. Duha. Divili smo se bogatstvu i neprocjenjivo vrijednim knjigama iz 15. stoljeća. O tome je u posljednjem broju opširno pisala „Živa zajednica“.

Vrijeme je brzo prošlo, bilo nam je dobro, osjećali smo se lijepo i ugodno, bar na časak smo zaboravili svakodnevne brige i izašli iz ureda i vjeronaučnih dvorana.

Uz radosnu pjesmu razišli smo se uz želju – ponovilo se i dogodine. Stanka Vidačković

FRANKFURT/M.

Da nada dobije lice!

Misionar iz Zaira fra Drago Gverić (o njegovu posjetu Njemačkoj izvješćujemo opširnije u prilogu iz Esslingena) posjetio je 19. listopada ove godine i Hrvatsku katoličku zajednicu u metropoli na Majni – Frankfurtu. Imao je nekoliko vrlo zanimljivih susreta s vjeroučenicima i odraslim vjernicima, a predvodio je i tri euharistijska slavlja preko kojih je govorio o životu i radu misionara u Zairu, toj veliko afričkoj zemlji. Za potrebe svoje crnačke braće i sestara skupio je u Frankfurtu svotu od 13.310,- DM. Zamolio nas je da u njegovo ime zahvalimo svim hrvatskim darovateljima, svećenicima i vjernicima. Rekao nam je da se divi velikodušnosti naših ljudi i da je dinstu načinom na koji su ga primili vjernici, sestre i misionari. On je oduševljen. Napomenuo je da svakako napišemo da je njegovim Zaircima nevjerovatno važno znati da katolička braća i sestre u Njemačkoj misle na njih, da im je silno potrebno čuti „da nisu sami“. Tako „nada dobiva svoje konkretno lice“. „I moje saznanje i financijska sredstva koju ću im donijeti, zahvaljujući misionarskoj ljubavi hrvatskih katolika, utvrdit će ih u uvjerenju da netko misli na njih, da nisu siročad bez rodbine“, završio je je fra Drago, veseo, razdragano, nasmijan.

Iv.

Bog je napisao note za glazbene instrumente koje će sveci izvoditi na svojim glazbalima. Note su knjige Novoga zavjeta, a instrumenti – životi svetaca. Sv. Franjo Saleški

Knjige knjige knjige...

Čitam, dakle postojim...

Poznata zagrebačka naklada **Kršćanska Sadašnjost** izlagala je i ove godine svoja brojna izdanja na listopadskom Sajmu knjiga u Frankfurtu, ali skućena na još manjem prostoru negoli ranijih godina, što je vjerojatno posljedica krajnje nestašice deviza u domovinskih nakladnika. Razlog više da inozemni Hrvati češće kupe djela K. S., koja su inače prvo-razredna duhovna hrana za sve čitatelje. Jer, onaj tko čita, taj doista postoji. Onaj tko piše, još i više, ukoliko pisanjem može priskrbiti najnužnija sredstva za život, što je rijetko kada slučaj.

Pokraj domaćih djela, K. S. uvelike prevodi i pohrvaćuje inozemnu duhovnu književnost. Onako na preskok, među novijim izvornim knjigama, radoznala je čitatelja kod K. S. na Buchmesse posebno privukla knjiga koncilskih uspomena **Ivana Goluba** naslovljena „**Mjesec nad Tiberom**“. Zapravo, to su u prvom redu sjećanja na papu Ivana XXIII, kojeg nazvahu Dobrim, a Golub još i Hrabrim. Sigurno zbog toga što se usudio u poodmaklim godinama sazvati Drugi vatikanski koncil, a to ni pošto ne bijaše sitan pothvat. Pisca s Papom posebno povezuje njihovo zajedništvo seljačkoga podrijetla, jer „sa sela dolazi spas“. Tako Golub prati Angela Roncallija – kako se građanski zvao Ivan Dobri – od njegove rodne bergamaske „Podgore“ (Sotto il Monte) sve do uzdignuća na Petrov prijestol i prve godine Koncila.

Golubovo kazivanje o Papi i njegovu Koncilu je u neku ruku i mala povijest

Hrvata na Drugom vatikanskom saboru, gdje se susreću sve najvažnije osobe Crkve u Hrvata toga doba kao i one koje će kasnije izbiti na ključne crkvene položaje u Hrvatskoj. Uz novo izdanje „**Dokumenata**“ s Drugog vatikanskog koncila, također kod K. S., Golubova knjižica je izvrstan pratioc ove debele knjige na latinskom i hrvatskom o svemu što je Koncil zaključio, bez čega je nemoguće razumijeti današnja gibanja u Katoličkoj Crkvi u Hrvata i u svijetu.

Među domaćom duhovnom literaturom ističe se novo, dorađeno izdanje „**Susreta sa živim Bogom**“ **Tomislava Ivančića**. Radi se o duhovnim razmatranjima iz kršćanskoga iskustva, koje je pisac priredio na nagovor kardinala F. Kuharića još 1979. godine. Posebna vrijednost ovoga čitkog štiva sastoji se u tome što u svako razmatranje unosi osobna iskustva živih ljudi, umjetnička doživljavanja kao i opširnu literaturu uz svaki predmet.

Malo se u Hrvata čita, a još manje piše. Prvo obeshrabruje drugo. Stoga su u K. S., kao i uopće kod hrvatskih nakladnika, prijevodi kudikamo brojniji od izvornih djela. Mađu novijim prijevodi-ma ističe se knjiga „**Slavenski balgovjesnici Sveti Ćiril i Metod**“ od Slovenca **Franca Griveca**. Iz ovog djela čitatelj će puno saznati o hrvatskim glagoljašima te velikašima, Frankopanima i drugima, koji su prigrllili hrvatsku uglatu glagolicu, nestalu negdje u devetnaestom stoljeću. Šteta! To bi lijepo pismo trebalo oživjeti: azi, buki, vede, glagoli...

Među prijevodima je zapaženo i treće izdanje „**Ispovijesti**“ svetog **Aurelija Augustina** u prijevodu **Stjepana Hosua**, uz temeljit pogovor o velikom svecu iz pera **Vjekoslava Bajsića**. Augustinovo štivo je pravi melem duši i srcu, koje je „nemirno dok se ne smiri u Gospodinu“. U istom nizu je i duhovno iskustvo

francuskog litalice, trapista i svećenika **Charles de Foucaulta** (Šarl de Fuko), pod znakovitim naslovom „**Igra s Bogom**“. Zatim, „**Plamteće stablo**“ njemačke spisateljice **Katherine Allfrey**; „**Higijena duše**“ prevedena s francuskog od Ignace Leppa te, nadasve, jedna davna ruska knjiga nepoznatog pisca naslovljena „**Ispovijesti ruskog hodočasnika**“.

Izvan K. S. i Buchmesse, slovenski misijski pomoćnik iz Ulma **Anton Slavič**, predstavio se knjigom pjesama „**Iskal sem luč**“, koja nije prevedena niti je to potrebno, jer tako lijepo zvuči na slovenskom: „Draga mama, kako se imaš, ko tako sama živiš sredi mojega srca?“

SZ.

Dvojbe oko „Listića“

Već treću godinu revna Kršćanska Sadašnjost izdaje svakog tjedna svoj liturgijsko-pastoralni LISTIĆ, koji uz pomična nedjeljna misna štiva i razmišljanja sadrži i niz drugih člančića, osvrti i bilježaka namijenjenih njegovanju vjerničke kulture. Kao takav, LISTIĆ nadilazi slične vjerske novinice na svim drugim europskim jezicima, koji stoje na raspolaganju vjernicima pri ulazu u crkvu, kad pristupaju nedjeljnoj Misi. Međutim, ovaj naš listić se ne može naći pri nedjeljnim službama Božjim na hrvatskom jeziku. Šteta.

Ali zašto? Zbog raznih dvojbi. Neki misle da bi se vjernici više zabavili čitanjem Listića nego praćenjem Mise. Rješenje onda bilo bi da se od Listića odvoji ono što ne pripada na misna štiva, što bi ga okrnjilo i osakatilo. Drugi smatraju da bi uz Listić propovijed bila suvišna. Kako koja, jer živa riječ ima prednost pred pisanom kad se lijepo propovijeda. Treći pak drže da naš svijet ne bi tako lako odvojio par novčića za Listić, jer sve ima svoju cijenu koju netko treba platiti.

A oni koji ga kupe, sigurno će uživati u štivu Listića i poslije Mise, kad se kući vrate. Ali tu se ispriječila zadnja dvojba. Naime, da bi Listić mogao biti konkurencija drugim vjerskim novinama koje vjernici kupuju pri nedjeljnoj Misi. Pa što onda? Tko se to boji konkurencije? Tko bolje – široko mu polje!

U svakom slučaju, Listić bi se trebao pojavljivati na svim nedjeljnim službama Božjim na hrvatskom jeziku, jer bi njegovo bogato štivo zacijelo produbilo vjeru i oplemenilo srca vjerničkoga naroda.

S. Z.

Nova kaset!

Misijski Offenbaški VIS „Alfa i Omega“ izdao je ovih dana, u povodu 15. obljetnice misije Offenbach, kasetu s deset duhovnih šansona od kojih spominjemo: On je Bog, Pjevajte Gospodinu, Alfa i omega... Kasetu je izišla u Domovini.

Na ovitku je Dulčićev „Krist Kralj“ iz crkve Gospe od Zdravlja u Splitu. VIS „Alfa i Omega“ vodi fra Božo Vuleta, nekadašnji član „Milovana“, VIS-a makarskih bogoslova i sadašnji član popularnog sastava „Ujaci“. Kasetu se naručuje u Hrvatskoj kat. misiji Offenbach, Marienstr. 36 te u Naddušobrižničkom uredu. Cijena 10.- DM.

Čudesni vinograd sv. Franje

„E, moj šjore“, uzbuđeno će fra Jure, „ma već mi ote demonstracije došle do vr' glave! Jedva sam se probija, evo, od blize majnske ceste ovdje do Centra. Sve krcato auta, policije i ulične rulje!“

Čim kakva 'zelena' il 'crvena' grupica stavi na veliko zvono Čile, Južnu Afriku, Nikaragvu ili § 218 (onaj o slobodnom pobačaju), odmah ovamo dolete iz cijele Njemačke „profesionalni demonstranti“, koji uvijek ni ne znaju točno o čemu se radi. Glavno da se galami protiv vlade, CDU-a, Straussa ili Crkve.

„Ma da si vidija one tipove! Maskirani, u šakama crvene i zelene krpe, ka boja-ge barjaci progresu, pa se sve to dere, urla, razbija sve oko sebe, baš ka' ona gladna masa naroda u vinogradu kod Rietia!“

Dok se on uzrujava što je Frankfurt, evo, s vremenom postao glavni grad protesta i demonstracija, uđu Rade i Savka pa mole da im ispunim neke formule. „A nu, šta je to?“ pogleda fra Jure, „to su papiri od 'Pro familia'!“ Savka se zacrvni. „Kako ću bez njih, kad treba da mi službeno dozvole besplatni prekid trudnoće?“ „I baš preko ove zle družbe, koja se farizejski naziva 'za obitelj', a radi protiv života i Boga? Ma ljudi Božji, kako ste kršćani? Il' imaš već desetero djece u krilu?“

Savka prizna, plačući i prkoseći, da im je jedino dijete kod starih u Rumi, jer njih dvoje ovdje rade, pa sebi nikako ne mogu priuštiti još jedno. Savka me zamoli, da na formular njihovo obiteljsko stanje 'drugače' opišem: Navodno da je Rade alkoholičar i neradnik, jer da to traži 'Pro familia'. „Ma, ženska glavo, jesi l' poludila? Zahtivaš ovdje od Karitasa i naše misije da za te lažu i pomognu ti kod pobačaja!“ Dok im on govori o moralu, o svecima i mučenicima, koji nisu gledali samo na svoju udobnost, nego su dali život i slobodu za vjeru i istinu, Savka i Rade ništa ne shvaćaju, kao da fra Jure kineski govori.

„Priateljli“, umiješam se, „moja plaća nije veća od vaše, pa ipak imam šestero zdrave djece, a nijedno ne gladuje.“ „Lako vama ovdje u Nemačkoj“, dobaci Rade, „al od čega ima da žive naša deca kad se vratimo u Jugu?“ Sjetim se pisma, kojim mi nedavno pisac Ivo Bal. javlja smrt zajedničkog profesora i sla-

vonskog pjesnika Matasovića. „Rade, evo je umro u 93. godini moj stari profesor. Ne samo da je našao vremena da radi, da napiše mnoštvo priča i romana u čast kršćanske obitelji s brojnom djecom, nego je svojom učiteljskom plaćom odgojio i podigao na noge jedanaestero djece – i to u Jugoslaviji, ne u Njemačkoj!“

Oni gledaju u zemlju i šute, a onda će Savka tiho, malodušno: „Oče pope, znam dobro, da je sve to grehota, al' mi se borimo za život, nismo sveci ni mučenici! Ko se danas uopšte može obazirati na sve moralne zakone Crkve? Šta da radimo? Ne možemo čekat na čudesa Božja!“

Fra Jure će veselo: „Evala, Savko, kažeš čudesa. Mi moderni ljudi ne virujemo ni u kakva čuda, al u očima dice i prostog naroda čudo može lako obstojati uz fizikalne zakone. Za nji je čudo najprirodnija činjenica, jer viruju u svemoćnog stvoritelja Boga. Uz Božju pomoć čovik sve može, pa tako i odgojit dicu, ka' šta to milijuni majki čine, il, eto, ka ovi Ivin uči Antun Matasović. Sad slušaj kako je nekoć sveti Frano stvorija čudo u poharanom vinogradu kod Rietia!“

Rade i Savka misle u sebi: „Šta da nam pomogne taj Frana, koji je živio pre hiljadu godina?“ Kao de im čita misli, fra Jure veli: „Nemojte misliti da je u Franino vrime bilo sve drugče neg danas! Jest, drugče su se ljudi odivali, drugče jeli i spavali, al u bitnim pitanjima život je oduvijek isti, bio to trinaesti il dvadeseti vik. I onda je narod živio u moralnoj bijedi, a mladež se i tad tužila da više nema ideala. I onda se ljudi skupljali po pijacama, pa galamili za 'crveno', 'zeleno' il 'plavo' kraljevstvo svita. Ondašnji vinograd Božji ni dakle bio nimalo bolji neg je danas!“

Kako mi ova zgoda s vinogradom nije bila poznata, slušao sam znatiželjno što će fra Jure sad pričati.

„Bolestan na oči, oša sveti Frano na oporavak u brežuljke oko grada Rietia, pa mu ondje neki bogati kanonik stavlja na raspolaganje svoju kućicu izvan mista. Uz nju bila, usred njivice i lipog vinograda, crkvice sv. Fabijana, a danas stoji ondje naš samostan i crkva 'Svete Marije u šumi'. Ni prošla dan, kad narod sa svi strana dohrlio do Frane. A zna se,

di je gužva, ondje trava ne raste. Pojija narod zrelo grožđe i poharao čokote vinograda. Kad je kanonik vidija da ove godine neće, ko dosad, dobit dvanaest bačvica vina za krutu zimu, požalija se on gorko svetom Frani.“

Još ne shvaćamo, što on s 'vinogradom' želi zapravo reći. „Ta zgoda iz 'Cvitića' s kanonikom i njegovim vinogradom“, nastavlja fra Jure, „potsiće me na fra Marka Krnetu, koji je živio pri sto lit u Bosni, a Ivo Andrić ga vako opisuje: 'Fra Marko se brine za živež i vino, isplaćuje radnike, okađuje bačve sumporom, pretaka vino i valja burad u memljivom podrumu'. Ajd, Savko, da završimo. Ima oni kanonik s Franom sriću, upala mu kašika u med, kako se veli. 'Sinko', kaže mu Frano, 'dajem ti u ime Isusa Krista obećanje, da ćeš iz svog vinograda dobiti ne samo dvanaest neg dvadeset bačvica najboljeg vina! I tako je to, Savka, onda i bilo!“

Dok razmišljamo o čudesnom vinogradu, fra Jure se smijucka: „I naš duševni vinograd je poharan i rastrgan, kako ovdje, tako u domovini. Gaze po njemu, ka divlje svinje po njivi, 'zeleni' i 'crveni' – niko ne zna ni ko pije ni ko plaća! Al vi- ra u Boga može i u razgaženom vinogradu roditi dobrim vinom, a i tebi, Savko, dat snage da pošteno živiš pa odgajaš brojnu dicu za našu budućnost. Za te ka pravoslavku doduše to ne važi, al evo što je Sveti Otac papa nedavno rekao u Francuskoj, kad je posijtija grob svetog župnika Ivana Vianeja: 'Ne smimo zanemariti kršćanske vrline samo zato, jer ne pašu navodno u naša vrmena. Moramo se ravnati prema svecima, a ne pram svitu oko nas!“

Savka i Rade bace u koš formule pobačaja pa da će izaći. „Čekaj, da ti još nešto ispričam o čudesima. Nakon što je neki pop propovida o Kani Galilejskoj – znaš, ona zgoda di Isus kod svadbe pretvara vodu u vino – ljutija se neki starac iza Mise: 'A što Isus ni pritivorija u vino sve potoke i rike, pa i naš cili Jadran (a sigurno je to moga' da je tija)', neg samo oni par vrčeva? Savko, nijedna kršćanska mater neće ubiti dite u svojoj utrobi, kolko god ulica, moderni pogani i 'Pro familia' galamili ono 'trbuh je moj! Je trbuh tvoj, al ni duša diteta, koju Bog udahne odma kod začeca. Ajd, budi hrabra, pa pritivori vodu bidnog života u ljubav dobrog krepkog vina!“ završi fra Jure.

Ivo Hladek

Nitko ravan mladoj Hrvatici!

Posvuda se ti Hrvati raspršiše, čak do nakraj svijeta. U Vancouveru, jednom od najljepših gradova svijeta, živi velika hrvatska zajednica: u samom gradu i okolici ima oko 15000 Hrvata. Poslijeratna migracija naginje prema mirovini, a njihovi mladi su na pomolu. Budući da su roditelji i sami dosta dobro situirani, žele i svoju djecu usjeriti prema boljoj i ljepšoj budućnosti.

Posebno je hvale vrijedno da mnogi hrvatski roditelji žele da im pohađaju katoličke škole i da im djeca sutra budu svjesni i odgovorni vjernici i katolici. U katoličkoj školi, gimnaziji u Vancouveru, koju vode časne sestre, ima oko 600 učenika, a od toga je oko 80 đaka hrvatskog podrijetla. Hrvatska župa utječe da mladi mogu dobiti mjesto na gimnaziji, a ona ih i sufinancira.

Ovogodišnja maturantica, Hrvatica gospođica **Mira Bajić**, r. 1968. u Vancouveru, bila je najbolji đak na toj gimnaziji! Dobila je priznanje i odlikovanje od gimnazije, grada Vancouvera i države

B. C. Kao najboljem đaku grad joj financira daljnji studij. Kad sam je zapitao što želi studirati, odgovorila je da ostaje u Vancouveru i da će sudirati arhitekturu. Hrvatski odlično govori, a nekoliko je puta bila u rodnom mjestu Vojniću kraj Trilja, u Južnoj Hrvatskoj. Cijela obitelj dolazi svake nedjelje na hrvats-

ku Misu. Svi su članovi angažirani u hrvatskoj kat. zajednici. Otac Mirko bio je i predsjednik župnog vijeća.

Kad sam je upitao gdje je najviše naučila Bibliju i vjeronauk, odgovorila je: „Najviše kod roditelja, pa u hrvatskoj župi“. Obistinjuje se staro pravilo: „Roditelji su prvi i najbolji odgojitelji“. Želimo joj da i dalje bude prva na studiju i u življenju Biblije!

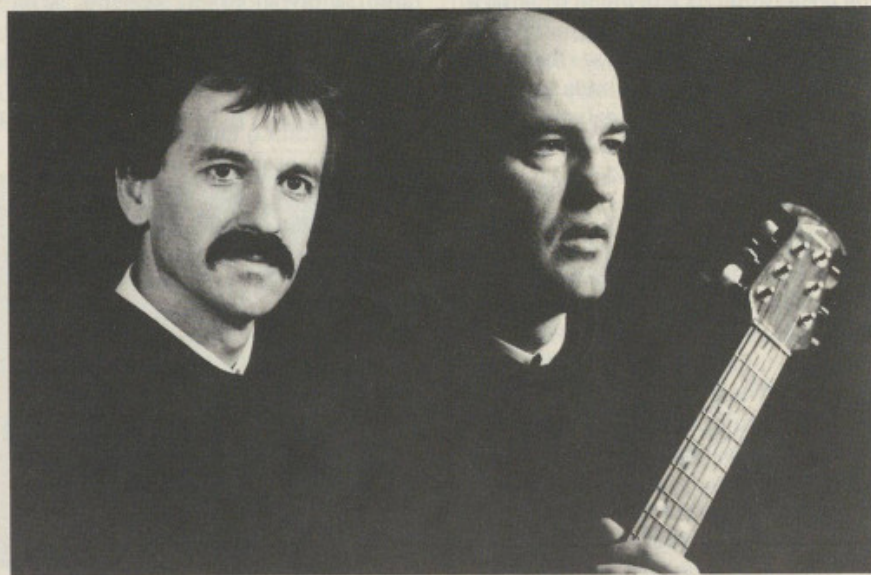
BD

Maturantica Mira Bajić (sa cvijećem) izvrsna je na gimnaziji, ali i u poznavanju i življenju biblije.

Prvi na festivalu u Hamiltonu

Fra Šito i Radovan ČORIĆ vrlo uspješno su počeli svoju kanadsko-američku turneju polovicom ovog listopada. Na već tradicionalnom hrvatskom iseljeničkom festivalu „CROATIAN MUSIC FEST“ (Hrvatski glazbeni fest) u Hamiltonu, Kanada, ova su dvojica franjevac u konkurenciji od 22 pjesme na finalnoj večeri uvjerljivo osvojili Prvu nagradu publike pjesmom „Dok Neretva šumi“. Prvo mjesto ovoj pjesmi dodijelio je i žiri festivala, za najbolji tekst. Riječi i melodiju za ovu pjesmu napisao je fra Šito Čorić, a aranžman Stipica KALODJERA. Ova dvostruko pobjednička pjesma izlazi ovih dana i na fra Šitinoj novoj LP-ploči „Svojoj zvijezdi“ u Zagrebu, u izdanju „Kršćanske sadašnjosti“ i „Jugotona“.

**ŽIVA
ZAJEDNICA**

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt
in Deutschland**

6000 Frankfurt a. M. 50
An den Drei Steinen 42, Tel. (069) 54 10 46

Verantwortlich: Pater Bernardo Dukić
Redakteur: Pater Ignacije Vugdelija
Redaktionsrat: Ivo Hladek, p. Mato Kljajić,
Stanka Vidačković,
p. Jozo Zupić

Jahresbezugspreis: DM 10,- + poštarina
Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der
Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 500 501 02)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2
Druck: Scholl + Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

Postvertriebsstück D 2384 E Gebühr bezahlt:

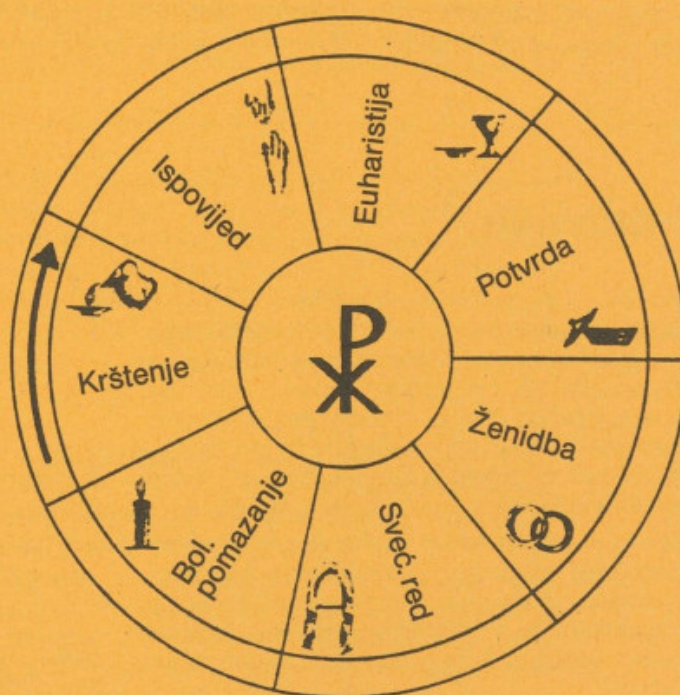
Scholl + Klug Druckerei GmbH · 6082 Mörfelden-Walldorf

XVI susret hrvatske katoličke mladeži i biblijska olimpijada Frankfurt/Offenbach, 1.–3. svibnja 1987.

- Športsko natjecanje (1.5.1987.)
- Biblijska olimpijada (2.5.1987.)
- Svečano euharistijsko slavlje (3.5.1987. – do podne)
- Akademija (3.5.1987. – poslije podne)

LITURGIJA I NJENI SIMBOLI

(Gradivo i pitanja za biblijsku olimpijadu)

Liturgija (bogoštovlje) je djelo Krista Svećenika kojim se slavi Bog, a posvećuju i spasavaju vjernici.

(„Sveti sabor“, konstitucija II vatik. koncila o svetoj liturgiji)

LITURGIJA I NJENI SIMBOLI

Na slijedećim stranicama ovoga broja „Žive zajednice” donosimo, u obliku umetka i na posebnom papiru, gradivo s pitanjima i odgovorima za Vjeronaučnu biblijsku olimpijadu koja će se održati u Frankfurtu na Majni **3. svibnja 1987.** godine. Cijelo je gradivo razdijeljeno na sedam poglavlja: Narav sv. liturgije, Euharistija, Liturgijska godina, Sakramenti, Božanski časoslov, Sveta glazba i liturgija, Neki liturgijski predmeti i simboli. Samo u ovom posljednjem poglavlju donijeli smo pitanja i kompletne odgovore. U drugim se poglavljima pitanja nalaze neposredno uz gradivo koje trebe naučiti – i odgovoriti. Okosnicu gradiva za ovu olimpijadu čini Konstitucija „Sacrosanctum Concilium – Sveti Sabor” o svetoj liturgiji Drugog vatikanskog sabora koja je, objavljena 4. prosinca 1963. godine, postala nezaobilaznim dokumentom u pokoncilskoj obnovi svete liturgije (bogoštovlja) i Crkve. Kako se ove godine, i to upravo u ovom mjesecu, slavi pedeseta obljetnica I. Hrvatskog liturgijskog kongresa koji je bio u znaku liturgijske obnove u Hrvata, htjeli smo se i mi u iseljeništvu ovom olimpijatom pridružiti domovinskoj proslavi te značajne obljetnice.

Moramo priznati da su koncilski tekstovi podosta teški i da su pisani u raspjevanom stilu – toliko je Crkva žudila za liturgijskom obnovom! – no pitanja i druga razjašnjenja do-

nesena u ovim tekstovima pomoći će sigurno čitateljima da ono najbitnije u liturgiji shvate, nauče, uzljube i da se prema tome u bogoštovnim činima i u životu vladaju.

Ovo je gradivo prvenstveno namijenjeno našim mladima koji će se spremati za olimpijsko natjecanje. No uvjereni smo da će ga s radošću i koristi čitati, učiti i pamtiti i svi odrasli, svi vjernici kojima je stalo do toga da liturgija zauzme ono mjesto u životu Crkve kojoj joj pripada. Nadamo se da će iseljeni hrvatski katolici i u drugim zemljama također posegnuti za ovim tekstovima i nastojati organizirati susrete slične našoj „njemačkoj olimpijadi” koja je kroz posljednjih deset godina dokazala svoju vrijednost i koja u svakom slučaju znači, i to ne samo za vjeroučenike, pravo duhovno obogaćenje i jedinstven događaj.

Želja je sastavljača, a **obojica su pastoralci, da ovaj „olimpijski papir” posluži svim čitateljima da po ovim tekstovima nauče moliti, „životom izražavati i drugima očitovati Kristovo otajstvo i istinsku narav prave Crkve”.** Stara je i istinita nauka da „bez liturgije, prvenstveno euharistije, nema Crkve” i da bez Crkve, njenog učenja i moljenja (najprije bogoštovlja) nema pravog, potpunog Kristova vjernika.

Spasiteljsko Kristovo djelo postaje našom svojinom, našim, po slavljenju i življenju svetih liturgijskih čina.

A) Narav svete liturgije

Bog je navijestio i izveo otkupljenje

Bog „koji hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznaje istine”, „nekoć je u mnogo navrata i na mnogo načina govorio ocima po prorocima”. A kada dođe punina vremena, posla Sina svoga – Riječ utjelovljenu, pomazanu Duhom Svetim – da kao „liječnik tijela i duše” i posrednik između Boga i ljudi navijesti siromisima evanđelje i da izliječi one koji su skrušena srca. Doista, njegovo čovječstvo u jedinstvu s osobom Riječi, bijaše sredstvom našega spasenja. Zato se u Kristu „dogodio savršeni otkup našeg pomirenja i dana nam je punina bogoštavlja”.

To djelo ljudskog otkupljenja i savršene Božje proslave, kojemu su predigrom bila čudesna Božja djela u narodu Staroga zavjeta, izvršio je Krist Gospodin, naročito vezmenim otajstvom svoje blažene muke, uskrsnuća od mrtvih i slavnog uzašašća. Tako je „svojom smrću uništio našu smrt i svojim uskrsnućem obnovio naš život”. Doista, iz rebra je Krista, usnulog na križu, proisteklo čudesno otajstvo čitave Crkve.

Otkupljenje se primjenjuje liturgijom

Zato je Krist, sam poslan od Oca, poslao apostole napunjene Duhom Svetim ne samo da propovijedajući evanđelje svakom stvorenju navješćuju da nas je Sin Božji smrću svojom i uskrsnućem oslobodio od vlasti sotonine i od smrti te nas prenio u kraljevstvo Očeva nego također da to naviještano djelo spasenja i izvršuju žrtvom i sakramentima, oko čega se kreće sav liturgijski život. Tako se ljudi krštenjem uključuju u Kristovo vazmeno otajstvo: s njim suumrli, supokapani i

Kojim je činima naročito Krist Gospodin izvršio djelo ljudskog otkupljenja i savršene Božje proslave?

Kada se rodila Crkva, a kada se svijetu objavila?

suuskrasnili primaju duh posinjenja „u kojem vičemo: Abba! Oče!“ i postaju pravi klanjaoci kakve Otac traži. Na sličan način, kad god blaguju Gospodnju večeru, navješćuju smrt Gospodnju dok on ne dođe. Stoga na same Duhove kad se Crkva objavila svijetu, oni koji prihvatiše riječ Petrovu krstiše se. I bijahu „postojani u apostolskoj nauci, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama“ te su „hvalili Boga i uživali naklonost svega naroda“. Otada Crkva nikada nije propustila sastajati se na slavlje vazmenog otajstva: čitala je kod toga ono što se na njega odnosilo u svim Pismima, slavila euharistiju, u kojoj „se uprisutnjuje pobjeda i slavodobice njegove smrti“, te je ujedno zahvaljivala „Bogu na njegovome neizrecivome daru“ u Kristu Isusu – „na hvalu slave njegove“, snagom Duha Svetoga.

Krist je prisutan u bogoslužju

Da izvrši tako veliko djelo, Krist je u svojoj Crkvi uvijek prisutan, a osobito u liturgijskim činima. Prisutan je u misnoj žrtvi i u osobi službenika i jer se „svećeničkom službom sada prinosi onaj isti koji je onda na križu prikazao sama sebe“ – ponajpače pod euharistijskim prilikama. Prisutan je svojom moći u sakramentima, pa kad tko krsit, sam Krist krsti. Prisutan je u svojoj riječi, jer on govori kad se u Crkvi čita Sveto pismo. Prisutan je napokon kad Crkva moli i psalmira, jer je sam obećao: „Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam ja među njima“.

Zaista u tako velikom djelu, kojim se savršeno Bog proslavljuje i ljudi posvećuju, Krist sebi pridružuje Crkvu, predragu svoju Zaručnicu, koja ga zaziva kao svojega Gospodina i po njemu iskazuje štovanje vječnom Ocu.

S pravom se dakle liturgija smatra kao vršenje Kristove svećeničke službe: u njoj se pomoću vidljivih znakova označuje i, na način pojedinom znaku svojstven, izvršuje čovjekovo posvećenje te tako otajstveno tijelo Isusa Krista, Glava i udovi, vrši cjelokupno javno bogoslužje.

Stoga je svako liturgijsko slavlje – budući da je ono djelo Krista Svećenika i njegova tijela, koje je Crkva – u najpotpunijem smislu sveto djelo, i s njim se, s obzirom na isti naslov i isti stupanj, po djelotvornosti ne može izjednačiti ni jedan drugi čin Crkve.

Predokus nebeske liturgije

Zemaljskom liturgijom sudjelujemo predokusom u onoj nebeskoj liturgiji koja se slavi u svetom gradu Jeruzalemu kamo kao putnici težimo, gdje Krist sjedi Bogu zdesna kao službenik svetišta i pravoga šatora; sa svim četama nebeske vojske pjevamo Gospodinu pjesan slave; štjući spomen svetih, uzdamo se zadobiti neko mjesto u društvu s njima; očekujemo Spasitelja Gospodina našega Isusa Krista, da se, kad se pojavi on, naš život, i mi zajedno s njime pojavimo u slavi.

B) Euharistija

Liturgija je ipak vrhunac ka kojemu teži djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proističe sva njezina snaga. Doista, apostolski su napori upravljani k tome da se svi koji su vjerom i krštenjem postali Božja djeca, sastaju zajedno, usred Crkve hvale Boga, sudjeluju kod žrtve i blaguju Gospodnju večeru.

Zauzvrat ista liturgija potiče vjernike da „nasićeni vazmenim otajstvima budu složni u bogoljubnosti“, ona moli da „životom vrše ono što su vjerom prihvatili“, a obnovljnje Saveza između Gospodina i ljudi u euharistiji, privlači i podžiče vjernike u neodoljivoj ljubavi Kristovoj. Iz liturgije dakle, osobito iz euharistije, kao s izvora, izliva se nas milost te se s najvećim uspjehom postizava ono posvećenje ljudi i proslava Boga u Kristu, prema čemu se, kao prema svojoj svrsi, stječu sva druga djela Crkve.

Vazmena žrtva i gozba

Naš je Spasitelj na posljednjoj večeri, one noći kad bijaše izdan, ustanovio euharistijsku žrtvu svoga Tijela i Krvi, da ovjekovječi žrtvu na križu kroz stoljeća, sve dok ne dođe, te da tako Crkvi, svojoj ljubljenoj Zaručnici, povjeri spomen-čin svoje smrti i uskrsnuća, vazmenu gozbu na kojoj se Krist blaguje, duša se napunja milosti i daje nam se залог buduće slave.

Kada kršćani navješćuju smrt Gospodnju dok on ne dođe?

Nabroji načine na koje je Krist posebno prisutan u svojoj Crkvi?

Kamo vjernici kao putnici teže?

Tko je ustanovio sv. Misu, kada zašto, i do kada će se ona slaviti?

Što se na Misi, s obzirom na vjernike, zapravo zbiva. Tekst reci naizust.

Misa je čin vjernika

Crkva zato svom brigom nastoji oko toga da vjernici ne bi prisustvovali tom otajstvu vjere kao tuđinci ili nijemi gledaoci, nego da ga kroz obrede i molitve dobro razumiju, pa da svjesno, pobožno i djelatno učestvuju u svetom činu; da se poučavaju Božjom riječi, krijepe blagovanjem Gospodnjeg tijela, zahvaljuju Bogu, pa da se – prikazujući neokaljanu žrtvu, ne samo rukama svećenika nego zajedno s njim – nauče prinositi sami sebe, i da se tako po Kristu posredniku iz dana u dan usavršavaju u jedinstvu s Bogom i među sobom, da napokon Bog bude sve u svemu.

Reci svojim riječima kako je sv. Misa čin vjernika!

C) Liturgijska godina

Bogu odana Majka Crkva smatra svojom zadaćom da u određene dane kroz godinu spasonosno djelo svoga božanskog Zaručnika slavi svetim spominjanjem. Svake sedmice, u dan što ga je nazvala Gospodnjim, ona slavi spomen Gospodnjeg uskrsnuća, koje uz to, zajedno s njegovom blaženom mukom, svetkuje i jednom u godini najvećim blagdanom Uskrsa.

Koji je prvi i temeljni blagdan u prvoj kršćanskoj zajednici?

Slaveći tako otajstva otkupljenja, otvara vjernicima bogatstvo kreposti i zasluga svojega Gospodina, da se tako ta otajstva na neki način u svako doba ponazočuju, kako bi vjernici mogli doći s njima u dodir i napuniti se milošću spasenja.

U svetkovanju tog godišnjeg ciklusa Kristovih otajstava, Crkva posebnom ljubavlju štuje Mariju, presvetu Majku Božju, nerazdrješivo združenu s djelom spasenja svoga Sina: u Mariji se divi i uzvišuje najodličniji plod otkupljenja, i u njoj s radošću promatra, kao u najčistijoj slici, ono što sva Crkva želi da bude i nada se da će biti.

Crkva je povrh toga u tok godine unijela spomene mučenika i drugih svetaca koje je mnogovrsna Božja milost uzvisila do savršenstva, pa su već postigli vječno spasenje, te u nebu pjevaju savršenu hvalu Bogu i nas zagovaraju. O rođendanima svetaca Crkva navješćuje vazmeno otajstvo u svecima koji su zajedno s Kristom trpjeli te su s njime suproslavljeni, a vjernicima predlaže njihove primjere, koji po Kristu sve privlače k Ocu, i njihovim zaslugama moli i postizava Božja dobročinstva.

Što Crkva o rođendanu svetaca navješćuje, a što predlaže vjernicima.

a) Kratka povijest lit. slavlja

Prva Crkva – apostoli i vjernici, odmah je slavila dan uskrsnuća kao Dan Gospodnji. Dan poslije subote kršćani su se sastajali i slavili euharistiju, tj. spomen njegove muke, smrti i uskrsnuća. Zato je nedjelja–Dan Gospodnji, prvi i temeljni blagdan. Tijekom povijesti razvio se osim nedjeljnih slavlja i poseban raspored, red slavljenja ostalih događaja Kristova života, Kristovih spasiteljskih otajstava kroz cijelu godinu. Tako se u toku jedne godine slavi čitavo Kristovo otajstvo od utjelovljenja i rođenja do uzašašća i Duhova te do iščekivanja drugog dolaska Kristova.

Liturgija cijelog godišnjeg kruga ili ciklusa nije samo puko spominjanje onoga što je nekada bilo, nego je ona i stvarno događanje. Svaka liturgijska proslava oživljava događaje iz Kristova života ne samo u mislima nego i stvarno. Svaki događaj koji se spominje u liturgiji bio je susret Boga s čovjekom. Bog je i sada spreman da ono presudno u dotičnom događaju, a to je njegovo božansko i milosno djelovanje, ostvari i primijeni na oni koji te događaje liturgijski slave. Ljudi koji tako te Kristove događaje slave doživljavaju isti susret s Bogom kao i oni koji su ih otvorena srca u prošlosti proživljavali. Bog stalno dolazi i nudi ljudima svoje spasenje.

Aktivno sudjelovati u liturgijskom životu jedne godine i po tome živjeti znači živjeti s Isusom Gospodinom koji je uvijek prisutan u svojoj Crkvi i liturgijskim činima.

Što znači kršćanski živjeti kroz liturgijsku godinu i u njoj aktivno sudjelovati?

b) Razdioba liturgijske godine

Liturgijska se godina dijeli na tri kruga (ciklusa):

I. Božićni krug (ciklus)

1. Došašće ili advent
 2. Božić
 - Blagdan svete Obitelji
 - Nova godina (svetkovina Bl. Dj. Marije)
 3. Bogojavljenje (Epifanija) ili Tri kralja
 - Krštenje Gospodinovo
- Vrijeme kroz godinu (nekoliko nedjelja)

II. Vazmeni – pashalni (uskrсни) krug

1. Četrdesetnica (korizma)
 - Pepelnica (Čista srijeda)
 - Nedjelja muke Gospodnje ili Cvjetnica
2. Vazmeno ili Sveto trodnevje
 - Veliki četvrtak
 - Veliki petak
 - Velika subota
 - Nedjelja Uskrsnuća Gospodnjega
3. Uzašašće Gospodinovo
4. Pedesetnica – Duhovi

III. Vrijeme kroz godinu

Trideset i čitiri tjedna izvan božićnog i vazmenog kruga liturgijske godine zovu se **vrijeme kroz godinu!**

Vrijeme kroz godinu ima dva dijela:

- od blagdana Krštenja Gospodinova do Pepelnice (Čiste srijede)
- od Duhova do Došašća-adventa

Liturgijska godina, za razliku od građanske, počinje prvom nedjeljom Došašća (adventa), a završava na posljednju nedjelju studenoga svetkovinom Krista Kralja.

1. Došašće (Advent)

Došašće (advent) znači „svečani dolazak”. Bog dolazi čovjeku! Ono se slavi četiri nedjelje prije Božića. Liturgija adventskog bogoslužja poziva vjernike na pripremu za Božić i na budno iščekivanje njegova drugog dolaska.

Zato Došašće-advent nije samo određeno vrijeme crkvene godine. Čitav kršćanski život, pojedinca i Crkve, stoji pod znakom Došašća. To izražava vrhunski misni poklik: „**Tvoj slavni dolazak iščekujemo**”. Tako molimo i u završetku vjerovanja: „**I iščekujem...život budućega vijeka**”. Kršćanin je dakle u svojoj duši i srcu onaj koji čeka Gospodina – iščekivalac. Ali ne u strahu, nego u nadi. Glasovita je riječ sv. Pavla, kao neka definicija kršćanina, po kojoj smo mi kršćani oni koji iščekuju „blaženu nadu, to jest Dolazak slave velikoga Boga i Spasitelja našega” (Tit 2,13).

Temeljna je poruka Adventa: za Kristov se dolazak treba pripremiti, Krista treba dočekati spremno. „Ne spavajmo nego trijezni i budni budimo!”

Dolazak Kristov k nama je trostruk:

- dolazak Gospodinov na ovaj svijet, događaj koji se jednom dogodio, kad je Krist rođen;
- dolazak Krista k nama u sadašnjosti na otajstven ali stvaran način u sakramentima, a posebno u euharistiji;
- dolazak Krista na času naše smrti i svečani dolazak na koncu vremena.

U vrijeme Došašća mi se pripremamo na dolazak Isusa Krista slušajući poziv sv. Ivana Krstitelja. Ivan je pozivao ovim riječima:

„Glas viče u postinji: Pripravite put Gospodinu,
poravnajte mu staze!
Svaka dolina neka se ispuni,
svaka gora i brežuljak neka se slegne!
Što je krivudavo, neka se izravna,
a hrapavi putovi neka se izglade!
I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje!”

Kako se dijeli liturgijska godina? Kaži blagdane pojedinog kruga (ciklusa)?

Kad liturgijska godina počinje, a kad završava?

Kada kršćani slave advent i koliko nedjelja on ima?

Čitavi kršćanski život stoji u znaku adventa-došašća Gospodinova k nama. Reci to s dvije rečenice iz nedjeljne Mise!

Mi kršćani razlikujemo trostruki dolazak Kristov k nama. Objasni koja su to tri dolaska?

Glavna je i temeljna poruka adventa: za Kristov se dolazak trebamo pripremiti i duhovno obnoviti da Krista dočekamo spremno i budno! Reci naizust kojim je riječima Ivan Krstitelj pozivao narod na pokoru?

Advent se slavi nekim lijepim običajima u Crkvi i obiteljima. U mnogim se obiteljima čita Sv. pismo, moli krunica (ružarij), Anđeo Gospodnji i druge molitve. U nekim crkvama i obiteljima vješa se adventski vijenac (Adventskranz) sa četiri svijeće, od kojih se svake nedjelje pali po jedna da se tako označi približavanje Svjetla – Isusa Krista. Radost je veća, Gospodin je blizu!

Božji dolazak k ljudima lijepo je opjevao R. Tagore pjesmom „On dolazi”:

„Jeste li čuli njegove tihe korake?

On dolazi, dolazi, vazda dolazi.

Svakog časa i svakog stoljeća, svakog dana i svake noći on dolazi, dolazi, vazda dolazi.

U mnogim sam raspoloženjima pjevao mnoge pjesme, ali svi su njihovi zvuci uvijek javljali: „On dolazi, dolazi, vazda dolazi.”

U mirisnim danima sunčanog travnja, niz šumski puteljak, on dolazi, dolazi, vazda dolazi.

U kišovitom sumoru srpanjskih noći, u grmljavinskoj kočiji oblaka, on dolazi, dolazi, vazda dolazi.

U tuzi za tugom, to su njegovi koraci što gaze moje srce, i njegovo zlatno stopalo razblistava moju radost.”

U Adventu se slavi i blagdan sv. Nikole, zaštitnika pomoraca i brodara. S tim blagdanom usko je povezan običaj darivanja djece.

Sv. Nikola

Sveti Nikola jedan je od najobljubljenijih svetaca u narodu. Povijesno se o njemu malo zna. Rodio se u likijskom lučkom gradu Petri. U 4. stoljeću postao je biskup u Myri (Mala Azija). Za cara Dioklecijana podnio je progonstvo i bio bačen u tamnicu iz koje je bio oslobođen tek za Konstantina Velikog. Umro je oko 350. godine.

Kršćanski je puk oko njega stvorio mnoge legende. Najpoznatija je ona o njegovoj darežljivosti prema trima djevojkama koje se zbog uboštva nisu mogle udati pa ih je njihov otac htio prodati. Kad je to Nikola dočuo bacio im je u noći svakoj po vrećicu zlatnika koje su one upotrijebile za miraz. S tom legendom povezan je običaj darivanja, posebno djece, u noći prije njegova blagdana ili na sam blagdan. Nikola se osim toga časti i kao zaštitnik domaćinstva, bračnih drugova i djece.

Druga legenda pripovijeda kako je sv. Nikola pomogao svome gradu. Kad su nakon dugotrajne gladi konačno brodovi dovezli žito iz Egipta zbog velike oluje nisu mogli pristati u gradsku luku. Već su se kanili vrstiti, kad se na molitvu svetog Nikole more stišalo i grad je bio spašen. – S tim je povezano i njegovo čašćenje kao zaštitnika pomoraca, brodara i splavara.

I kod nas se sveti Nikola časti posebno u primorskim i otočkim mjestima. Tako je npr. u Komiži „sv. Miki” podignuta velika petobrodna crkva, zvana Muster, dika i ponos Komiže. Ondje se u čast svetog Nikole svake godine pred veliku svečanu Misu pali jedna stara lađa. Dan prije toga mladići prolaze kroz ulice Komiže te toware na kola drva koja domaćice stavljaju pred kuću. Drugi opet vuku i guraju poveću lađu kroz uske ulice na strminu, podno samog Mustera, gdje će je sutradan zapaliti.

2. Božićno vrijeme

Povijest Božića

Slavljene Božića imalo je kroz povijest Crkve različite oblike i različiti društveni i politički kontekst. U 4. stoljeću, ili prije, uvodi se blagdan Božića kao oblik inkulturacije kršćanstva u pogansku sredinu. „Pokršten” je poganski blagdan boga Sunca. Kršćani naglašavaju da je Krist za njih pravo „Nepobjedivo Sunce”, Spasitelj i Sin Božji. I tako odgovaraju na božanskih kult rimskog cara.

U Srednjem vijeku sv. Franjo ponovno otkriva Božić. Slavi ga u šumi, usred prirode i životinja, s malim siromašnim ljudima, daleko od raskoši svile i zlata službene crkvene liturgije. Time izražava istinu da je po Kristu spasenje došlo svim ljudima, pa i cijeloj prirodi.

Što znače na adventskom vijencu 4 svijeće i kako se pale?

Reci svojim riječima sadržaj Tagorine pjesme „ON DOLAZI”.

Što znaš reći o sv. Nikoli čiji se blagdan slavi u Došašću?

Kada je i kako ustanovljen blagdan Božića?

Srednja Evropa, naročito selo, prihvatilo je impuls svetoga Franje i stvorilo bogato slavlje Božića. Uz obvezatno euharistijsko slavlje u crkvi, u obiteljski je Božić uključena cijela čovjekova okolina: kršćani su u svojim domovima kitili bor, donosili slamu, sjemenje stavljali pod stolnjak, sijali žito, blago škropili svetom vodom...

Danas ti običaji pomalo nestaju jer sve više ljudi živi u gradovima, a gradski način života prodire i na selo. Gradski život donosi sa sobom i brojne probleme: obitelji se razbijaju, ljudi žive osamljeno, uništena je prirodna okolina. U isto vrijeme Crkva je ponovno življe „otkrila“ istinu vjere da smo svi po Kristu postali djeca Božja, međusobno braća, da je Crkva bratska zajednica. Pružiti gradskom čovjeku praktične oblike življenja te istine – to je zadaća današnjih kršćanskih zajednica. Božićno vrijeme za to je posebno prikladno.

Poruka Božića

U božićnom vremenu (na Božić) Crkva slavi spomen Božjeg dolaska na ovaj svijet u liku Djeteta Isusa i njegovo očitovanje kao Boga i Spasitelja svijeta. Božić i Bogojavljenje dvije su glavne svetkovine tog vremena. Božićnim blagdanom slavimo Kristovo čovječstvo, a Bogojavljenjem Kristovo božanstvo!

Liturgija Božića, kao i hrvatske božićne pjesme, puna je ljepote i radosti. Sve tri Mise: polnoćka, zornica i dnevna Misa izražavaju nam uzvišenost božićnog događaja i otajstva!

Polnoćka počinje riječima: „**Dijete nam se rodilo! Sin nam je darovan!**“ U Djetetu prepoznamo Sina Božjega, vrhunski dar Boga Oca čovječanstvu. Nad tim Božjim darom sv. Pavao kliče: „Što li nam s njime neće sve darovati!“

Srce kršćanstva je ISUS KRIST, Novorođeno Dijete. Drugo liturgijsko čitanje iz poslanice sv. Pavla govori o Ljubavi Božjoj: „**Očitovala se ljubav Božja, spasiteljica svih ljudi; odgojila nas da se odrekemo bezbožnosti i svjetovnih požuda te razumno, pravedno i pobožno živimo u sadašnjem svijetu, iščekujući blaženu nadu i očitovanje slave velikoga Boga i Spasitelja Isusa Krista!**“

Sadržaj Božića i božićne poruke izražava posebno sv. Ivan na početku svoga Evanđelja:

„U početku bijaše Riječ
i Riječ bijaše kod Boga;
i Riječ bijaše Bog.
I Riječ tijelom postade i nastani se među nama.“

Riječ pisana velikim slovom, jest ime Krista koji se utjelovio, uzeo čovječje tijelo i došao k nama. Na Božić je zemlja postala stan Božji, Božja zemlja! Bog više nije udaljen! On je Emanuel (što znači na hebrejskom BOG S NAMA) i u nama. K nama je sišao Bog da mi, pošto u njega povjerujemo i primimo ga, s njime uživamo na nebo!

Isus, Sin Božji, posljednja je riječ Biblije i punina objave

A pošto je u mnogo navrata i na različite načine Bog govorio u prorocima, „konačno, u ove dane, progovori nama u Sinu“. Posla naime, svojega Sina, vječnu Riječ, koji prosvjetljuje sve ljude da se među njima nastani i da ih uputi u najnutarnije tajnosti Božje. Dakle, Isus Krist, Riječ utjelovljena... daje puninu i dovršava objavu te je potvrđuje božanskim svjedočanstvom: Bog je s nama da nas iz tmina grijeha i smrti oslobodi i na vječni život uskrisi.

Drugi vatikanski sabor: Konstitucija o božanskoj objavi (br. 4)

3. Bogojavljenje – Tri kralja

Bogojavljenje je nakon Uskrsa najstariji blagdana kršćanstva. Nastalo je u Istočnoj Crkvi. Već u trećem stoljeću o njemu govore sveti oci. Sadržaj svetkovine ne obuhvaća samo pojavu mudraca s Istoka, nego i objavu Kristove božanske biti kod krštenja na Jordanu i na svadbi u Kani Galilejskoj. U posljednje vrijeme Bogojavljenje dobiva karakter drugog božićnog blagdana s naglaskom na činjenici da se Bog nije objavio samo Židovima nego svim ljudima. Zato svetkovina ima i misijski naglasak.

Nakon uvođenja svetkovine Božića, na Zapadu se počinju slaviti Sveta Tri kralja, koji se nazivaju mudraci ili magi koji su došli s Istoka. U 9. stoljeću navode se i njihova imena: Gašpar, Melkior i Baltazar. Inicijali (prva slova) njihovih imena,

Što u božićnom vremenu (na Božić) Crkva slavi?

Koja je poruka Božića i kako je izražava početak Ivanova Evanđelja?

Isus, Sin Božji, posljednja je riječ Biblije i punina objave! Reci naizust što je o tome rekao Drugi vatikanski sabor?

Kada i gdje je nastao blagdan Bogojavljenja?

Koji je sadržaj svetkovine Bogojavljenja i koja se tri događaja povijesti spasenja spominju u tom blagdanu?

G+M+B, ispisivali su se na vratima prigodom blagoslova kuća i stanova. No, izvorna kratica bila je C+M+B, a to na latinskom znači „CHRISTUS MANSIONEM BENEDICTAT” = Krist neka blagoslovi kuću, stan!

Vazmeno otajstvo i vrijeme

Vazmeno ili uskršno otajstvo sastoji se u Kristovu prijelazu s ovog svijeta u slavu uskrsnuća kroz muku i smrt. Krist je ostvario taj prijelaz. On je naime poslije svoje muke i smrti slavno uskrsnuo iz groba i uzašao u nebesku slavu gdje sjedi s desne Boga.

Premda se Kristovo vazmeno otajstvo slavi kroz čitavu liturgijsku godinu pod raznim vidovima, ono se na poseban način slavi u uskršnom ili vazmenom razdoblju liturgijske godine, tj. od početka korizme do Duhova.

Uskršno ili vazmeno vrijeme crkvene godine obuhvaća dakle korizmu, Veliki tjedan u kojem se slavi vazmeno razdoblje i uskršne nedjelje koje završavaju nedjeljom Pedesetnicom ili svetkovinom Duhova. Budući da se u tom razdoblju liturgijske godine slavi glavno otajstvo Isusova djela – pobjeda nad smrću i dovršenje otkupljenja, uskršno ili vazmeno vrijeme najvažnije je vrijeme crkvene godine. Liturgijski tekstovi, napjevi i pjesme u bogoslužju toga razdoblja izražavaju pojedine faze otajstva koje se slavi: Kristovu muku, smrt, uskrsnuće i uzašašće u nebesku slavu.

Korizma

Korizma počinje Čistom srijedom ili Pepelnicom i traje punih 40 dana, do večernje Mise Velikog četvrtka. Korizma je izrazito pokorničko vrijeme u kome se pripremamo za Uskrs. Biblijske temelje korizmene pokore nalazimo u 40-godišnjem putovanju starozavjetnog Božjeg naroda do Obećane zemlje; u 40-dnevnom boravku Mojsija na brdu Sinaju, prije nego što je od Boga dobio zakonske ploče; u 40-dnevnom putovanju proroka Ilije do Božje gore Horeba gdje se na tajanstven način susreo s Bogom; u 40-dnevnom postu koji je Isus obdržavao u pustinji prije svoga javnog djelovanja.

Gledajući povijesno, tri su činjenice utjecale na oblikovanje korizme:

- pripreme vjernika na slavljenje najveće kršćanske svetkovine Uskrsa;
- priprava katekumena na sakramenat krštenja koji su primali u Uskršnjoj noći – Vazmenom bdjenju;
- pokora javnih grešnika prije dobivanja odriješjenja, čime su bili izmireni s Crkvom.

Crkva danas ističe da je korizma vrijeme kad se odrasli katekumeni (pripravnici na krštenje) spremaju da u Vazmenom bdjenju prime sakramenat krštenja, a kršćani da proslave Kristovu smrt i uskrsnuće. Priprava kršćana na proslavu Uskrsa ostvaruje se uspomenom na naše krštenje, obnovom krštenja, pokorom, gorljivijim slušanjem Božje riječi i intenzivnijom molitvom.

Korizma – vrijeme pokore i obraćenja

Crkva dakle želi da se u korizmi i katekumeni i kršćani prije svega živo povežu sa svojim krštenjem. Krštenje je čas životne odluke: odričemo se đavla i njegova kraljevstva, a prihvaćamo Krista i njegovo kraljevstvo. Katekumeni se trebaju pripremiti za to životno opredijeljenje, a kršćani ga trebaju oživjeti. Budući da je krštenje usko povezano s obraćeničkom pokorom, korizma je vrijeme pokore. Kad kažemo „pokora”, prvotno mislimo na metanoju ili obraćenje i na sakramenat pokore, a onda i na pokorničke čine ili askezu. Prema tome korizma je prvotno vrijeme obraćenja, tj. udaljivanje od grijeha i svega što je zlo, što vrijeđa Boga i ljude, a pridruživanje uz Gospodina. To se kod katekumena događa primanjem sakramenta krštenja, a kod kršćana pristupanjem sakramentu pokore, pomirenja (ispovijedi). Stoga je korizma vrijeme pristupanja na sakramente obraćenja – na krštenje i ispovijed!

Pepelnica

Pepelnica ili Čista srijeda početak je korizme. Na taj nam dan svećenik, redovito za vrijeme Mise nakon homilije (propovijedi), posipa glavu pepelom uz riječi: „Obratite se i vjerujte Evanđelju” ili „Sjeti se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah povratiti!” Time nam Crkva na početku upućuje poziv da ozbiljnije razmisli-

Što je i od čega se sastoji Vazmeno otajstvo?

Kako se zove najvažnije vrijeme liturgijske godine i koje razdoblje obuhvaća?

Kako se zove izrazito vrijeme pokore u crkvenoj godini, kad ono počinje i kad završava?

Koje su tri povijesne činjenice utjecale na oblikovanje korizme?

Kakva bismo djela pokore trebali izabrati da bismo u današnje vrijeme postali zreliji i svjesniji kršćani?

Koje riječi izgovara svećenik dok na Pepelnicu (Čistu srijedu) posipa vjernike pepelom po glavi?

mo o svom životu te da se kao pojedinci i kao zajednica nastojimo istinski obratiti, da nastojimo živjeti kako nas je Isus naučio.

Sveti ili Veliki tjedan

Osam dana prije Uskrsa, u Nedjelju muke Gospodnje ili Cvjetnicu započinje Sveti ili Veliki tjedan. Zove se Sveti ili Veliki tjedan jer su se u njemu za naše spasenje zbili najveći događaji iz Isusova života. U tom tjednu slavimo Kristovo vazmeno otajstvo, tj. Isusovu muku, smrt, pokopanje i uskrsnuće.

Cvjetnica

Smisao Cvjetnice ili Nedjelje muke Gospodnje izražen je u pozdravnim riječima svećenika na početku liturgije: „**Danas se skupljamo da s čitavom Crkvom započnemo slavlje vazmenog otajstva, to jest muke i uskrsnuća Kristova. On je zato i unišao u svoj grad Jeruzalem.**” Dva obreda koja se obavljaju na Cvjetnicu: procesija ili svečani ulaz s granama u ruci na početku Mise i pjevanje Muke za vrijeme Mise – izražavaju dva glavna vida vazmenog-uskrsnog otajstva: Isusovu smrt i uskrsnu pobjedu. Sudjelovanjem u procesiji priznajemo Krista svojim Spasiteljem i Kraljem. Zato mu kličemo: „Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.”

Vazmeno trodnevlje

Sveto vazmeno trodnevlje vrhunac je liturgijske godine. To je bitno i najsvetije slavlje cijele crkvene godine! Ono počinje večernjom Misom na Veliki četvrtak, a završava Večernjom na Uskrs. Sačinjavaju ga dakle tri dana: Veliki petak, Velika subota i Uskrs. Sva tri dana slavi se Kristova Pasha – vazmeni misterij – prijelaz iz smrti u život, iz sramote u slavu, iz sadašnjice u vječnost! Zato sveto trodnevlje nisu tri samostalna slavlja nego jedan jedinstveni Kristov vazmeni misterij koji sačinjava jednu cjelinu a to je slavljenje Krista „mučenoga, pokopanog i uskrsloga”.

Veliki četvrtak

Kristova je Crkva sakrament EUHARISTIJE oduvijek smatrala najuzvišenijim sakramentom, „sakramentom nad sakramentima”, SREDIŠTEM i VRHUNCEM svega kršćanskoga života. Možemo reći da je euharistija u stanovitom smislu IZVOR svih ostalih sakramenata. Zato što je u euharistiji u najpotpunijem smislu PRISUTAN ISUS KRIST od kojega svi sakramenti dobivaju spasiteljsku snagu. Svi nas sakramenti pridružuju KRISTOVU VAZMENOM OTAJSTVU, a to je otajstvo u najpotpunijem smislu prisutno u euharistiji. Jer, u EUHARISTIJSKOJ ŽRTVENOJ GOZBI, snagom DUHA SVETOGA i njegova KRV: na otajstven način postaje prisutan sav ISUSOV ŽIVOT, njegova MUKA, SMRT i USKRSNUĆE. Svi su sakramenti nerazdvojivo povezani s euharistijom i svi su usmjereni prema njoj. Na Veliki četvrtak uvečer na svečan način slavi se euharistijsko slavlje. Večer je posvećena uspomeni najveće ljubavi i najcrnje izdaje. U predvečerje svoje muke Krist ustanovljuje vječni spomenčin-Euharistiju: ostaje prisutan u svojoj Crkvi u presvetoj Euharistiji. „**I dok su blagovali uze Isus kruh, blagoslovi Boga, dade svojim učenicima i reče: Uzmite i jedite ovo je tijelo moje! I uze čašu, zahvali i dade im govoreći: Pijte iz nje svi. Ovo je Krv moja, krv Saveza koja se za mnoge proljeva na otpuštenje grijeha. Ovo činite meni na spomen!**”

Veliki četvrtak kroz sva stoljeća kaziva svima koji u Krista vjeruju, da je kršćanstvo služenje – „diakonia”. To označuje obred pranja nogu. Taj se obred od davnine zove mandat – zapovijed, jer navješćuje osnovnu Kristovu zapovijed Crkvi: ljubav koja se izražava u tom da jedni drugima služimo!

Veliki petak

Na Veliki petak slavimo spomendan muke i smrti Isusove. Veliki petak je „pasha raspeća”, dan kad je žrtvovano naše pashalno-vazmeno Janje-Krist. Zato je u središtu liturgije KRIŽ – oltar na kojem je žrtvovano i prikazano janje i žrtva. To je ujedno znak vrhunske Božje ljubavi prema nama: „**Tako je Bog ljubio svijet da je Sina svojeg Jedinorođenoga predao da nijedan koji u njega vjeruje ne pogine nego ima život vječni**” (Iv 3,16). Zato na Veliki petak ljubimo Križ i klanjamo se Onome koji je za nas umro i nas na Križu otkupio!

Koji se tjedan u liturgijskoj godini zove Veliki ili Sveti tjedan, i zašto se tako zove?

Što priznajemo svojim sudjelovanjem u procesiji na Cvjetnicu?

Što slavimo u Svetom trodnevlju?

Isus je ustanovio euharistiju na Veliki četvrtak. Kojim je riječima to učinio?

Isus je na Posljednjoj večeri apostolima oprao noge! Kakvo značenje ima taj obred za kršćane?

Zašto na Veliki petak posebno častimo Križ i što nam je Bog Križem posebno pokazao?

Uskrsna noć – Uskrs

Velika subota je „dan najveće žalosti” jer je toga dana Krist počivao u grobu- „pasha pokopanja”. U crkvama se ne obavljaju nikakvi obredi sve do USKRS-NOG BDJENJA koje počima u subotu navečer i vrhunac je Vazmenog trodnevlja.

Uskrsno bdjenje počinje liturgijom svjetla. Uskrsna svijeća simbol je Uskrslog Krista, koji je uskrsnuo, koji je svjetlo svijeta i koji rasvjetljuje svakog čovjeka. Obredi su usredotočeni na misterij-otajstvo našega krštenja. Što znači biti kršten? To znači pripadati Kristu! Znači poput loze se nacijepiti na Krista kao na čokot, da u nama kao u mladicama probuđa i procvate Kristov život!

Zato pravi Kristovi vjernici, koji se te noći krštavaju, a kršteni obnavljajući svoj savez s Bogom i blagujući euharistiju, doživljavaju sebe kao Božji narod, osjećaju se kao izabranici, jer su iz smrti prešli u život djece Božje.

Zato na Uskrs ne slavimo samo spomen-dan nečega što je prošlo (Kristova uskrsnuća), ni nečega što će se dogoditi u dalekoj budućnosti (našega uskrsnuća). **Uskrs slaviti znači: „su-umrijeti”, „su-živjeti” i „su-kraljevati” s Kristom. Prema svetom Pavlu i liturgiji Kristove Crkve slaviti Uskrs znači slaviti svoju uskrslost s Kristom!** Pobjeda uskrslog Isusa jest i naša pobjeda! To znači da je svaki vjernik i dionik njegova uskrsnuća! „**Ja živim i vi ćete živjeti!**”

Duhovi – Blagdan Pedesetnice

Svijet se nakon Isusova dolaska počeo iz korijena mijenjati! Počele su padati granice između pojedinaca i naroda. Svi su se počeli prepoznavati kao braća i osjećati kao sinovi jednoga Oca i uključivati u Isusovu zajednicu – u Crkvu, kao novi BOŽJI NAROD.

Crkva – zajednica Isusovih učenika – počela je nastajati još za Isusova života, ali je u pravom smislu rođena tek nakon Isusova uskrsnuća, na prve Duhove. Tada su apostoli s Marijom i drugi učenici na poseban način-ispunjeni i poneseni svjetlom i snagom Isusova Duha- počeli radosno i hrabro naviještati Evanđelje (Radosnu vijest) o Isusovu uskrsnuću i njegovu novom Kraljevstvu. Rađa se novi izabrani Božji narod – CRKVA!

Što prema liturgiji i sv. Pavlu znači „slaviti USRKRS”?

Koje razdoblje crkvene godine nazivamo „vrijeme kroz godinu”?

Koja je svrha sakramenata?

Sakramenti se zovu i „otajstvi- ma vjere”. Reci tko ih je ustanovio, koliko ih ima te ih nabroji.

5. Vrijeme kroz godinu

Nedjeljom Pedesetnice ili svetkovinom Duhova završava uskrsno vrijeme i započinje „vrijeme kroz godinu”, koje je također označeno Kristovim Duhom. 34 tjedna izvan božićnog i vazmenog kruga (ciklusa) liturgijske (crkvene) godine nazivaju se „vrijeme kroz godinu”. To vrijeme ima dva dijela:

- a) nedjelje od blagdana KRŠTENJA GOSPODINOVA do PEPELNICE;
- b) sve nedjelje od DUHOVA do DOŠAŠĆA (Adventa).

Kroz ovo vrijeme slave se i tri blagdana Gospodnja:

- a) blagdan PRESVETOG TROJSTVA – otajstvo jednog Boga u tri osobe;
- b) blagdan Presvetog Tijela i Krvi Kristove – TIJELOVO;
- c) blagdan KRISTA KRALJA.

D) Sakramenti

Sakramenti imaju svrhu posvećivati ljude, izgrađivati Tijelo Kristovo i napokon iskazivati Bogu štovanje; a kao znakovi oni ujedno i poučavaju. Vjeru ne samo da pretpostavljaju nego je riječima stvarno hrane, jačaju i izražavaju; stoga se i zovu „otajstva vjere”. Milost zaista dijele, a njihovo obredno slavlje vjernike najbolje i sprema da tu milost plodonosno prime, da Boga pravilno štiju i vrše ljubav.

Stoga je od najveće koristi da vjernici lako razumiju sakramentalne znakove i da vrlo često primaju one sakramente koji su ustanovljeni za održavanje kršćanskog života.

Tih „otajstava vjera” ili znakova nevidljive milosti ima 7.

KRŠTENJE (KRST)

Krštenje je prvi i temeljni sakrament Crkve, „vrata” u Kristovu zajednicu. Isus je rekao: „**Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se**”. Nikodemu je tumačio da se čovjek mora „preporoditi”, „roditi odozgor”, po vodi i Duhu Svetom.

Ukratko bismo mogli ovako izraziti što se po sakramentu krštenja na otajstven način događa:

- snagom Duha Svetoga primamo nov život „odozgor”: postajemo slični Isusu Kristu, Sinu Božjemu, („suobličujemo” se Isusu Kristu) te tako postajemo „Božji sinovi” („Božja djeca”); rađamo se na nov život s Bogom („preporađamo” se, primamo „milost posvetnu”);
- rađanjem na novi život opraštaju nam se grijesi („istočni” grijeh i grijesi što smo ih osobno počinili prije krštenja);
- na poseban nam se način darivaju („ulijevaju”) temeljne ljudske i vjerničke „kreposti” (vrline): osobito vjera, nada i ljubav;
- postajemo članovi zajednice Božjega naroda – Crkve.
- Bitni čin krštenja jest trostruko pranje vodom – bilo uronjavanjem bilo polijevanjem – uz pratnju riječi: JA TE KRSTIM U IME OCA I SINA I DUHA SVETOGA.

Redoviti krstitelj je svećenik (ili đakon). U izvanrednim i hitnim slučajevima može krstiti svatko tko zna što je krštenje i voljan je krstiti krštenika. Katolička vjera zato ne pozna i ne dopušta prekrštavanja. – Čovjek koji vjeruje i želio bi se krsiti a ne može, **kršten** je već **željom**. Tko nekršten mučeništvom posvjedoči svoju vjeru kršten je **krstom krvi**.

- Obredi poslije pranja vodom označuju:

– Mazanje krizmom označuje da krštenik postaje pomazanik s Kristom–Pomazanikom (Mesijom), suradnik u njegovoj „proročkoj”, „svećeničkoj” i „kraljevskoj” službi.

– Bijela haljina znak je novoga krštenikova dostojanstva (krštenjem postajemo „Božji sinovi”) i znak njegove krsne nevinosti po oproštenju grijeha – ali i znak njegove obveze da odsada živi neokaljano po uzoru na Isusa Krista koji nije počinio zla.

– Uskrsna svijeća koja gori kod krštenja označuje prisutnost Isusa Krista – Uskrsloga. On je svjetlo i putokaz za novi život krštenika i izvor svega što nam se dariva po krštenju. Zato se krštenikova svijeća pali na uskrsnoj svijeći.

– Obred „Efeta”, tj. obredno otvaranje krštenikovih ušiju i usta, simbolički pokazuje da je krštenik stupio u novi odnos s Bogom; odsada će njegov život biti neprestano i pomno slušanje Božje riječi te spremno odazivanje toj riječi: (takvo će ga slušanje Božje riječi osposobljavati da za ljude može pronalaziti „prave riječi”).

POTVRDA

Potvrda je sakrament Duha Svetoga.

Isus je i svojim učenicima obećao Duha Svetoga kao Duha istine koji će ih uvesti u svu istinu. Duha snage kojim će svjedočiti za njega, kao Duha Tješitelja i Branitelja. Obećani dar Duha primili su učenici na prve Duhove i odmah su polaganjem ruku taj dar prenosili na sve krštene. Time se događaj Duhova u Crkvi kroz sve vjekove obnavlja: Duh Sveti utvrđuje srca Isusovih učenika u vjeri, u nadi, u ljubavi i svjedočenju.

Uz polaganje ruku brzo se kao prikladan znak potvrde pojavilo i pomazanje krizmom. Njime se označuje pomazanje Duhom Svetim, što se u Svetom pismu često spominje.

Ovdje ističemo da su dva bitna dijela sakramenta potvrde: pomazanje krizmenim uljem na čelu, koje se izvodi polaganjem ruke i riječima: PRIMI PEČAT DARA DUHA SVETOGA.

Potvrđenik odgovara: AMEN (tj. „tako neka bude”).

Tako je potvrđenik zauvijek „obilježen” Božjom ljubavlju i svojim obećanjem da će biti vjernik. Taj je „biljeg” pred Bogom „neizbrisiv”.

Po sakramentu potvrde (krizme) na poseban način primamo dar Duha Svetoga koji nas ispunja svojim svjetlom i svojom snagom te nas „potvrđuje”, to jest učvršćuje i utvrđuje u vjeri i ljubavi. Ono što nam Duh Sveti na otajstven način dariva i izvodi u nama po sakramentu potvrde ukratko bismo mogli izraziti ovako:

- Duh Sveti usavršuje i dopunjuje u nama unutarnju sličnost Kristu („suobličje” Kristu) što nam je darovana na krštenju;

Što se po sakramentu krštenja na otajstven način u nama događa?

Reci koji je bitni čin krštenja?

Što označuje mazanje krštenika krizmanim uljem?

Što označuje stavljanje bijele haljine na krštenika?

Što kod krštenja označuje uskrsna svijeća.

Što simbolički pokazuje i označuje obred i znak „efeta” (otvori se) kod krštenja?

Koja su dva bitna dijela sakramenta potvrde?

Čime je krizmanik-potvrđenik zauvijek na krizmi-potvrđi obilježen?

Što primamo na poseban način po sakramentu potvrde-krizme?

- potvrdom se krštenik potpunije i na osobniji način uključuje u Crkvu (potpunije se „ucjepljuje“ u otajstveno Kristovo tijelo i na potpuniji način postaje članom Božjega naroda). Time potvrđenik postaje sposobniji i obvezatniji sudjelovati u poslanju Crkve i preuzimati u njoj službe i odovornosti, Zato kažemo da sakramentom potvrde postajemo „odrasli“, „zreli“, „punoljetni“ članovi Crkve.
- Duh Sveti nas ispunja svojim svjetlom da bismo što bolje mogli razumjeti ono što nam je Bog objavio, osobito po svom Sinu Isusu Kristu (Duh Sveti nas „uvodi u svu istinu“);
- Duh Sveti nas ispunja svjetlom i ljubavlju da bismo u događajima i ljudima koje susrećemo mogli prepoznati Božju prisutnost i Božji poziv da se neprestano što dosljednije uključujemo u izgradnju novoga, Božjega svijeta;
- Duh Sveti nas ispunja snagom i slobodom da bismo hrabro, kao punoljetni i odrasli kršćani, mogli živjeti po vjeri i za nju svjedočiti.

POMIRENJE (ISPOVIJED, POKORA)

Svima nam je potrebno „obraćenje“, praštanje i pomirenje jer smo svjesni da su snage zla i grijeha u nama i među nama često jače od dobra i vjernosti na koje smo pozvani. Potrebno je da se neprestano „obraćamo“ te da stalno napredujemo na putu istinskog pomirenja s Bogom, jednih s drugima i sa sobom.

Bog nam je definitivno i neopozivo ponudio i darovao oprostjenje i pomirenje u Isusu Kristu.

Isus je započeo svoje propovijedanje pozivom: „**Obratite se i vjerujte Evanđelju!**“ Opraštao je grijehe i svoju je moć opraštanja i spašavanja potvrđivao čudesnim znakovima (ozdravljenjima). Svoje u apostole poslao da naviještaju obraćenje za oprostjenje grijeha. Ustanovio je euharistijsku žrtvu na „otpuštenje grijeha“, da bismo u njoj otajstveno sudjelovali u njegovoj smrti i uskrsnuću za naše „opravdanje“. Svoju službu pomirenja ljudi s Bogom Isus danas ostvaruje u svojoj Crkvi: apostolima i njihovim nasljednicima dao je vlast opraštati grijehe, a Petru i njegovim nasljednicima simbolički je predao „ključeve kraljevstva nebeskoga“.

Od svog početka, od prvih Duhova Crkva propovijeda obraćenje za oprostjenje grijeha. Krštenjem, potvrdom i euharistijom izvršuje temeljno pomirenje ljudi s Bogom. A ni onima koji su već kršteni nikada ne prestaje propovijedati obraćenje i pokoru; i onima koji su sagriješili poslije krštenja, vlašću koju je primila od Krista, podjeljuje sakrament pomirenja (sakrament pokore, ispovijed).

Pomirenje ima uvijek dvije strane:

- pomirenje s Bogom, čiju ljubav i ponudu spasenja odbijamo grijehom;
- pomirenje s braćom, koju grijehom oštećujemo i vrijeđamo (svi su ljudi povezani u dobru i u zlu).

Sakrament pomirenja potreban je svima koji su teško sagriješili poslije krštenja. No dobro je da slavimo i primamo taj sakrament i onda kad nismo svjesni teškoga grijeha jer time pokazujemo iskrenost i istinitost našeg nastojanja da neprestano napredujemo na putu obraćenja i pomirenja koje nam Bog nudi i dariva.

SV. PRIČEST (EUHARISTIJA)

Slavlje Mise podijeljeno je na dva glavna dijela: na slavljenje riječi i na liturgiju euharistije u užem smislu. Liturgija riječi traje od početka obreda do uključivo Sveopće molitve, a od Sveopće molitve do svršetka je liturgija euharistije.

Cijelo slavlje nedjeljne Mise sastoji se od ovih glavnih dijelova pojedinačno: Ulaz, Pristupne molitve, Gospodine (Kyrie), Slava, Molitva (kolekta), Čitanja (Stari i Novi zavjet), Pripjevni psalam, Aleluja, Evanđelje, Propovijed (homilija), Vjerovanje, Sveopća molitva, Prikazanje, Molitva nad darovima, Predslovlje, Svet i Blagoslovljen, Kanon, Oče naš, Jaganjče Božji, Pričest (blagovanje kruha posvećenog na istom slavlju), Popričesna molitva i Otpust s blagoslovom.

BOLESNIČKO POMAZANJE

S misterijem patnje suočavamo se osobito u bolesti. U bolesti, vlastitoj i tuđoj, doživljavamo što znači trpjeti i biti ispunjen strahom i tjeskobom pred neizvjes-

Kako je Isus započeo svoje propovijedanje?

Kome je Isus ostavio vlast opraštanja grijeha i gdje se danas ostvaruje pomirenje s Bogom?

Kome je potreban sakrament pomirenja-ispovijedi?

Reci na koje se glavne dijelove dijeli sv. Misa, tj. euharistijsko slavlje.

nom budućnošću i pred smrću. Bolest je iskušenje za našu vjeru, za naše pouzdanje, za našu ljubav.

Isus Krist nam je pokazao da samo ljubav može dati smisao („značenje“) patnji i smrti. U trenucima kada „više ništa ne možemo činiti“ osim ljubiti, očitujemo koliko nam je ljubav nesebična. Naš stav (odnos) prema Bogu i ljudima u trenucima suočenja s patnjom i sa smrću daje vrijednost svemu onome što činimo i svemu našem životu. U trenucima patnje i našeg „prijelaza“ kroz smrt ljubav treba da bude naša najistinitija i posljednja riječ. Tako se pridružujemo Kristovu vazmenom otajstvu: njegovu „prijelazu“ kroz smrt u život.

Isus je svojoj zajednici – Crkvi – povjerio da bude prisutna bolesnima i svima koji pate i da se za njih brine onako kako im je on bio prisutan i kako se on brinuo za njih. I sve nas je naučio kako i naša patnja i smrt mogu i trebaju biti „spasiteljske“ i „osloboditeljske“, ako ih ljubavlju pridružimo njegovoj patnji i smrti.

Kristova zajednica – Crkva – od početka je posebnu pažnju poklanjala bolesnima. Već su apostoli po Kristovu nalogu „mazali uljem i ozdravljali mnoge nemoćnike“ (Mk 6,13). A sv. Jakov piše u svojoj poslanici: „**Boluje li tko među vama? Neka dozove starješine (prezbitere, svećenike) Crkve! Oni neka mole nad njim, mažući ga uljem u Ime Gospodnje, pa će molitva vjere spasiti nemoćnika; Gospodin će ga podići, i, ako je sagriješio, oprostiti će mu se**“ (Jak 5,14–15). U Markovu evanđelju i u Jakovljevoj poslanici zapravo je riječ o sakramentu bolesničkog pomazanja.

Sakrament bolesničkog pomazanja na poseban je način „znak“ (simbol) susreta uskrslog Krista i njegove zajednice s bolesnikom. U tom se susretu očituju i darivaju pažnja i ljubav Krista i njegove Crkve prema bolesnoj braći.

SVETI RED

Sav je Božji narod „svećenički narod“ jer svi njegovi članovi vjerom i krštenjem postaju dionici svećeništva Isusa Krista koji je naš jedini Svećenik u potpunom smislu (Isus Krist je jedini „Posrednik“ između Boga i ljudi, on jedini ostvaruje puno zajedništvo između nas i Boga). Snagom tog „općeg svećeništva“ – zajedničkog svim članovima Kristove zajednice – svi su kršćani pozvani da riječju i životom naviještaju „silna Božje djela“ (osobito Radosnu novost koja je započela s Isusom Kristom), svi su pozvani da sebe neprestano prinosе kao „duhovnu žrtvu“ Bogu te da aktivno sudjeluju u liturgijskim slavljenjima Crkve (bogosluzđu). Snagom tog općeg (zajedničkog) svećeništva svi su članovi Crkve pridruženi Kristovoj žrtvi (njegovoj smrti i uskrsnuću) kojom se ostvaruje potpuno darivanje Bogu i puno zajedništvo s njime. Stoga su svi Kristovi vjernici „mostovi“, „posrednici“ između Boga i ljudi.

Na osim tog općeg svećeništva u Crkvi od njezina početka postoji i posebna služba, posebno svećeništvo koje nazivamo „**ministerijalno svećeništvo**“ (naziv „ministerijalni“ dolazi od latinske riječi koja znači „služenje“, „služba“). Ta se posebna služba u Crkvi povjerava sakramentom svetoga reda. Taj sakrament primaju biskupi, svećenici i đakoni, tj. oni članovi Božjega naroda koji mu služe kao predvodnici i učitelji.

● **ĐAKON** se sakramentom reda posvećuje za pomoć biskupu i prezbiterima u „službi riječi“, u „službi oltara“ i „službi ljubavi“. On svećano naviješta evanđelje u crkvi, posluhuje kod euharistije, dijeli pričest, predvodi molitvena slavlja, krsti, vjenčava i blagoslivlje mladence, nosi popudbinu bolesnicima i predvodi obred sprovoda. Osim toga đakonu se povjeravaju različite službe u vođenju kršćanske zajednice te u „bratskom služenju“ u njoj (đakon npr. vodi karitativnu djelatnost u zajednici). Red đakonata podjeljuje biskup polaganjem ruku i posvetnom molitvom.

● **SVEĆENIK** (prezbiter, „starješina“) sakramentom se reda posvećuje da predvodi Božji narod u konkretnoj kršćanskoj zajednici te da „predsjeđa“ slavljenju bogosluzđa, osobito slavljenju euharistije. On snagom svoga reda podjeljuje sve sakramente osim sakramenta svetog reda i potvrde (no ima slučajeva kad podjeljuje i potvrdu: kod krštenja odraslih, u smrtnoj opasnosti zajedno s popudbinom, kod svećane potvrde kao supotvrđitelj s biskupom).

Je li Isus ljubio bolesnike? Navedi jedan primjer iz Biblije iz koga se vidi da ih je ozdravljao.

Je li se prva Crkva u početku brinula za bolesnike? Što o tome kaže evanđelje sv. Marka, a što poslanica sv. Jakova?

Kako Božji narod postaje „svećeničkim narodom“?

Što je đakon i koje su njegove dužnosti u Crkvi?

Što je svećenik i koja je njegova služba u Crkvi?

Svećeniku na poseban način pripada dijeliti sakrament pomirenja (ispovijed) i bolesničko pomazanje te predvoditi euharistijsku žrtvu (Misu).

● **BISKUP** posvećenjem prima puninu svećeništva (svetoga reda) i nasljednik je službe apostola. Po biskupu, okruženom njegovim prezbitrijem (svećenicima), usred Božjeg naroda prisutan je sam Gospodin Isus Krist. Biskup je „znak” prisutnosti Isusa Krista jedinog Predvodnika i Glave Crkve – te možemo reći da preko njega sam Isus Krist propovijeda evanđelje, dijeli sakramente i upravlja Crkvom.

Za biskupe kažemo da su pastiri Crkve jer im je Krist – jedini Pastir Crkve u punom smislu – povjerio da kao nasljednici apostola predvode Crkvu: u propovijedanju evanđelja, u posvećivanju Božjeg naroda predvođenjem bogoslužja te u upravljanju Crkvom. – Svi su članovi Božjeg naroda dionici u Kristovoj „pro-ročkoj” (učiteljskoj) službi, u „svećeničkoj” službi i u „kraljevskoj” službi (službi upravljanja). No biskupi – sa svojim suradnicima svećenicima i đakonima – u tim trima službama imaju udjela kao „pastiri”, tj. kao predvodnici Crkve.

Zaređeni (tj. oni koji su primili sakrament svetoga reda) obilježeni su „neizbrisivim Kristovim biljegom” za službu koja im se povjerava.

ŽENIDBA

Trenuci kada dvoje ljudi, koji su spoznali da se vole, definitivno odlučuju započeti novi, zajednički život – spadaju u najznačajnije trenutke njihova života. Velik je i neizreciv misterij ljubavi između muškarca i žene koji se za cio život „predaju” jedno drugome da svoju ljubav žive neopozivo i do kraja vjerno.

To je tolika tajna da je bračna ljubav između muža i žene u biblijskom govoru „znak” (simbol, slika) Božje ljubavi prema njegovu narodu:

- Bog Jahve izabire sebi i ljubi svoj narod Izrael kao što muž izabire i ljubi svoju ženu (u Starom zavjetu Bog sa svojim narodom Izraelom „sklapa” Savez prijateljstva i ljubavi);
- neopoziva ljubav i vjernost između muškarca i žene „znak” je Kristove ljubavi i vjernosti prema novom Božjem narodu – Crkvi, Kristovoj „Zaručnici” (s novim Božjim narodom Bog „sklapa” novi Savez ljubavi i vjernosti u Isusu Kristu).

Kršćanska je ženidba sakrament, tj. vidljivi znak „nevidljive” Božje prisutnosti i ljubavi. Time veličina i ljepota ljudske ljubavi dobiva novi smisao (novo značenje):

- kršćanska je ženidba trajni „znak” Saveza ljubavi što ga je Bog neopozivo sklopio s čovječanstvom u Isusu Kristu;
- kršćanska je ženidba „znak” ljubavi koju Bog dariva supruzima i kojom ih povezuje sa sobom;
- ona je sakrament i zato što na otajstven način izražava vjeru i nadu muža i žene da njihova ljudska ljubav može postati mnogo više nego što jest jer se temelji na Božjoj ljubavi i vjernosti.

Kršćanski je brak nerazrješiv i jedinstven osobito zato što je on sakrament, tj. što je vidljivi „znak” neopozive Božje ljubavi i vjernosti i što se na toj ljubavi i vjernosti temelji.

Svaka je ljubav stvaralačka. To osobito vrijedi za ljubav muža i žene koji su pozvani da sudjeluju u stvaranju novih života odgovornim rađanjem djece i takvim odgojem da im djeca mogu odrasti u slobodne i odgovorne ljude. Osim toga, supruzi su pozvani da se ne zatvaraju u svoj „krug”, nego da u ževljenju bračne i obiteljske ljubavi postaju sve sposobniji za „otvorenost” drugima: angažmanom u zajednici u kojoj žive, radom u svojoj profesiji, prisutnošću i pomaganjem onima kojima je potrebna pomoć, i dr.

Možemo reći da su supruzi djelitelji sakramenta ženidbe jer se taj sakrament sklapa privolom koju oni izražavaju jedno drugome pred svjedocima (kumovima) i pred predstavnikom Crkve (biskupom, svećenikom ili đakonom). No isto tako možemo reći da sakrament ženidbe podjeljuje Crkva jer je duboko značenje tog sakramenta Božji dar koji Bog supruzima „badava” poklanja preko Crkve – „sakramenta” Božje prisutnosti i darivanja.

Tko je biskup i koje su njegove dužnosti u Crkvi?

Bračna ljubav između muža i žene u biblijskom govoru je znak i simbol Božje ljubavi prema njegovu narodu. Navedi jedan takav simbol iz Staroga i jedan iz Novog zavjeta.

Je li kršćanski brak nerazrješiv?

Na vjenčanju mladenci čine jedan znak, tj. daju desnu ruku jedno drugome. Time daju neopozivo obećanje pripadnosti i vjernosti jedno drugome pred cijelom župnom zajednicom! Reci te riječi naizust!

Po sakramentu ženidbe Bog na poseban način ispunja supruge svojom ljubavlju i snagom (dariva im „milosti“) da ne sustanu i da stalno napreduju u vjernosti i ljubavi te da mogu istinski primiti, voljeti i kršćanski odgajati djecu.

- Svećenik najprije pita mladence o slobodi njihove odluke, o spremnosti na doživotnu vjernost te o spremnosti da prihvate i kršćanski odgajaju djecu. – Zatim mladenci pružaju jedno drugome desnu ruku izražavaju privolu. Ja, I., uzimam tebe I. za svoju ženu (za svoga muža) i obećavam ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i bolesti. Ljubiti ću te i poštovati u sve dane života svoga.

- Blagoslov i predaja prstenja. – Nakon blagoslova prstenja, mladenci stavljaju jedno drugome prsten na ruku govoreći: I., primi ovaj prsten u znak moje ljubavi i vjernosti. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Prsten je okrugao i nema kraja. Tako njihova vjernost i ljubav nikada, tj. do smrti ne smiju prestati!

Na vjenčanju zaručnik stavlja zaručnici prsten, a zaručnica zaručniku. Što taj prsten simbolično označuje?

E) Božanski Časoslov

Isus Krist moli sa svojom Crkvom

Isus Krist, Veliki svećenik novog i vječnog zavjeta, uzimajući ljudsku narav, uveo je u ovo zemaljsko progonstvo onu pjesmu koje se u nebeskom dvoru pjeva po sve vijeke. On sa sobom sjedinjuje svu ljudsku zajednicu i sebi je pridružuje u pjevanju tog božanskog slavonspjeva.

Tu svoju svećeničku službu Krist vrši po svojoj Crkvi, koja ne samo euharistijskim slavljem nego i drugim načinima, osobito obavljanjem božanskog časoslova, bez prestanka hvali Gospodina i posreduje za spasenje svega svijeta.

Časoslov posvećuje tok dana i noći

Od stare je kršćanske predaje božanski časoslov tako uređen da se slavljenjem Boga posveti čitav tok dana i noći. Kada tu divnu hvalbenu pjesmu pravilno obavljaju svećenici i ostali odlukom Crkve za to određeni, ili kad je na odobreni način mole vjernici zajedno sa svećenikom, tada je to zaista glas same Zaručnice koja razgovara sa Zaručnikom, štoviše, to je molitva koju Krist sa svojim Tijelom upravlja Ocu.

Postajući čovjekom Isus Krist je u ovaj naš ljudski život uveo pjesmu koja se u nebeskom dvoru pjeva po sve vijeke. Reci kako Krist tu svoju svećeničku službu vrši poslije svog uzlaska k Ocu.

Kako je uređeno moljenje Božanskog časoslova?

Svi mole časoslov u ime Crkve

Stoga svi oni koji to čine ujedno vrše i službu Crkve i dionici su najveće počasti Kristove Zaručnice, jer slaveći Boga stoje pred Božjim prijestoljem u ime Majke Crkve.

Glavni dijelovi časoslova su: Služba čitanja, Jutarnja, Srednji čas, Treći čas, Šesti čas, Deveti čas, Večernja, Povečerje.

a) Prema časnoj predaji sveopće Crkve neka se pohvale, kao jutarnja molitva, i večernja, kao molitva predvečerja, smatraju dvostrukim stožerom svakidašnjeg časoslova, i neka se obavljaju kao glavni časovi.

b) Povečerje neka se tako uredi da zgodno odgovara svršetku dana.

c) Čas što se zove jutrenja neka u koru zadrži značaj noćne hvale, a inače neka se tako preudesi da se može obaviti u bilo koji sat dana te neka se sastoji od manje psalama i od dužih čitanja.

Od kojih se dijelova sastoji Božanski časoslov i koja se dva časa smatraju glavnima, tj. stožernima?

F) Sveta glazba i liturgija

Narav svete glazbe

Glazbena je baština opće Crkve blago neprocjenjive vrijednosti jer se ističe između ostalih izraza umjetnosti posebno time što sveto pjevanje, združeno s riječima, tvori potrebit i sastavni dio svečane liturgije.

S pravom je svete napjeve veličalo i Sveto pismo i crkveni oci, a u novije su doba rimski biskupi počevši od sv. Pija X potanje označili služuću ulogu svete glazbe u Gospodnjoj službi.

Sveta će glazba dakle biti to svetija što se tješnje poveže s liturgijskim činom, bilo da ugodnije izrazi molitvu, bilo da promiče jednodušnost, bilo da svete obrede obogati većom svečanošću. A Crkva odobrava i u Božju službu pripušta sve oblike prave umjetnosti, obdarene potrebnim svojstvima.

Kakvu vrijednost ima glazbena baština u liturgiji i zašto?

Držeći se, dakle, odredaba i zapovijedi crkvene predaje i discipline te imajući na umu svrhu svete glazbe, a to je Božja slava i posvećenje vjernika, Sveti Sabor određuje:

Sastavni dio bogoslužja

Liturgijski čin poprima plemenitiji oblik kad se Božja služba svečano obavlja s pjevanjem, kod koje sudjeluju sveti službenici, a narod djelatno učestvuje.

Treba da pjevaju svi vjernici

Neka se najvećom brigom čuva i promiče blago svete glazbe. Neka neprestano napreduju pjevački zborovi, naročito kod stolnih crkava. Neka se biskupi i ostali pastiri duša revno brinu da sve zajednica vjernika u svakom svetom činu, koji se vrši s pjevanjem, može vršiti svoju svojstvenu djelatnu ulogu.

Glazbenim skladateljima i pjevačima, a osobito djeci, treba pružiti ispravnu liturgijsku pouku.

Koral i polifonija

Crkva smatra gregorijansko pjevanje vlastitim rimskoj liturgiji; ono dakle u liturgijskim činima, uz jednake uvjete, ima prvo mjesto.

Druge se vrste svete glazbe, osobito polifonija, nikako ne isključuju iz bogoslužja, samo ako odgovaraju duhu liturgijskog čina.

Pučko vjersko pjevanje

Neka se brižljivo njeguje pučko vjersko pjevanje, da glasovi mogu odzvanjati u pobožnim i svetim vježbama, i u samim liturgijskim činima, prema odredbama i propisima rubrika.

Koje je pjevanje vlastito rimskoj liturgiji?

Što kaže Drugi vatikanski sabor o pučkom pjevanju?

G) Neki liturgijski predmeti i simboli

U prethodnim tekstovima u više smo navrata spomenuli riječi liturgija, liturgijska slavlja, liturgijski čini i sl. a da nismo točno kazali što se u Katoličkoj Crkvi pod tim riječima podrazumijeva. Činimo to u ovom posljednjem dijelu „građe za biblijsku olimpijadu”. **Liturgija** je riječ grčkoga podrijetla, a znači neko djelo u službi naroda, to jest neki javni čin. U općenitom smislu to je u stara vremena bila javna služba koju je netko obavljao u interesu i za dobro čitava grada – tada su naime država, državnice bile organizirane oko pojedinih gradova (grčki „polis” – od toga i dolazi riječ politika). U tom smislu liturgija je preuzeta i u kršćanstvu, a označava službu koju netko obavlja u ime zajednice i za njene dobro prema Bogu. **U Rimokatoličkoj Crkvi pod liturgijom se smatraju svi kršćanski javni i od Zajednice, tj. od Crkve službeno odobreni bogoštovni čini – Misa, sakramenti i božanski časoslov.** U pravoslavnim Crkvama pod liturgijom se označava samo euharistijska žrtva (Misa), dok protestanti pod pojmom liturgije misle na „Abendmahl” – Večeru Gospodnju koja je u bitnome različita od katoličkog i pravoslavnog poimanje euharistijskog slavlja.

I u katoličkom učenju euharistijsko je slavlje vrhunac liturgije, najbitniji liturgijski sadržaj. No, nužno je znati što je to zapravo **Misa**. Ukratko kazano, **Misa je kršćanski obred kojim se aktualizira, tj. ostvaruje sakrament euharistije.** U tom se obredu po Kristovim riječima, koje izgovara za to ovlašteni službenik, kruh i vino pretvaraju u Njegovo tijelo i krv koji se potom dijele vjernicima. Prema tome: **Misa je novozavjetna nekrvna Kristova žrtva na slavu Bogu za spas svijeta i gozba vjerničkog naroda na njegovu hodu kroz povijest.** Misa je valjana i kad se ljudi ne pričešćuju, kad ne blaguju, ali Misa bez blagovanja euharistijski posvećenog kruha i vina nije potpuna. Pričest je dakle bitno-sastavni dio euharistijskog slavlja.

Pojedini vjernik „ne prisustvuje Misi”, kako se ranije govorilo, nego je slavi i u njoj sudjeluje. **Svjesno, pobožno i djelatno sudjelovanje svih vjernika na službi Božjoj jest glavni zahtjev obnovljene liturgije.** Ona je vrelo i izvor punine kršćanskog života za pojedinca kao i za cijelu zajednicu.

Aktivno je sudjelovanje vjernika na Misi ili liturgijskom činu ako zajednica: zajednički glasno moli, pjeva ili obdržava šutnju.

Reci ukratko što je to liturgija!

Što je to sv. Misa?

Reci svojim riječima u čemu je aktivno sudjelovanje u liturgijskim činima.

Sudjelovanje mora polaziti od unutarnjeg razumijevanja i unutarnjeg učešća. Na aktivno sudjelovanje spada i držanje tijela. Vjernik treba slaviti Boga: dušom srcem i tijelom. Držanje tijela preko Mise ima veliko značenje i svoj smisao. Vanjsko držanje treba odgovarati unutarnjem stanju molitve i hvale Boga.

Klečanjem molitelj i sudionik izražava svoju neznatnost pred Bogom. Klečanje je stoga znak poniznog klanjanja pred Bogom. Stajanje kršćanina označava da je kršćanin u krštenju uskrsnuo na novi život s Kristom i time izražava radost u Gospodinu, ujedno spremnost na slušanje i pokoravanje. Sjediti znači smiriti se, opustiti, sabrano slušati i promatrati. Sklapanje ruku označava predanje i ovisnost o Bogu. Tijelo i duh neka u zajednici zajednički sudjeluju i daju hvalu Bogu. Dakle sudjelovanje mora biti: **unutarnje i vanjsko!**

Za slavljenje „otajstava vjere“ (otajstvo = tajna), a tu se prvenstveno misli na euharistiju, potrebni su neki **predmeti**, a nerijetko se u tim obredima pojavljuju i različiti **simboli**. Donosimo, u obliku pitanja i odgovora, najosnovnije „predmete“ i „simbole“ vezane uz Misu i kršćansko shvaćanje liturgije uopće. Neki su predmeti u isto vrijeme simboli, a neki simboli su predmeti. U pitanjima su obrađivani pod jednim vidom.

a) Predmeti

Nabroji koji su predmeti potrebni za slavljenje sv. Mise!

Za slavljenje sv. Mise potrebni su slijedeći predmeti: oltar, križ, svijeće, kruh, vino, voda, kalež, plitica, po mogućnosti cvijeće, misal i lekcionar (tj. knjiga čitanja).

Za vrijeme sv. Mise na oltaru vidimo obično veliku i debelu knjigu koju zovemo Misal. Što je to Misal?

Misal je knjiga u koju su skupljeni u jedno molitve, psalmi i kanoni što se upotrebljavaju kod Mise, s naznačenim uputama za obavljanje pojedinih obrednih dijelova za cijelu liturgijsku godinu. Osim službenog liturgijskog Misala postoji i Misal za vjernike u kojem su sadržani prvenstveno oni dijelovi koji se odnose na Božji narod koji u svakoj Misi, na svoj način dakako, vrši ono što na nj spada. Misa je naime jedna vrst drame, između ostaloga, i u njoj svatko vrši ulogu koja na nj spada.

Što je to štola i što ona označuje?

Štola ili naramenica je uzak izvezeni dio misne odjeće koji se nosi preko ramena. Po boji se slaže s misnicom. Upotrebljava se i izvan Mise kod dijeljenja sakramenata ili kod obrednih i molitvenih čina. Ona je znak sveće-

ničkog dostojanstva i vlasti. Slika je Kristova jarma i označava kršćansku dužnost odanosti i vjernosti Kristovu kraljevstvu. Dakon je nosi preko lijevog ramena i prsa, a učvršćuje ju u struku.

Koje se misnice, s obzirom na boju, upotrebljavaju u misnim slavljenjima?

U misnim se slavljenjima upotrebljavaju redovito bijele, zelene, crvene, crne i ljubičaste misnice. Osim toga mogu se upotrebljavati zlatne ili srebrene.

Kada se u euharistijskom slavlju uzimaju (oblače) bijele, kada crvene, kada ljubičaste, a kada zelene misnice?

Bijele se misnice nose kad se slavi Misa Kristovih blagdana (Božić, Uskrs, Uzašašće), Marijinih blagdana i svetaca koji nisu podnijeli mučeničke smrti. Crvena se misnica nosi na euharistiji Duhova i na Misama svetih koji su podnijeli mučeničku smrt. Ljubičasta se misnica nosi u vrijeme došašća, u korizmeno vrijeme, u prosne dane i na Misama za pokojne. Zelena se misnica nosi na Misama nedjelja „Kroz godinu“.

Što je to kalež i čemu on služi?

Kalež je svečana čaša u kojoj svećenik na euharistijskom slavlju prinosi žrtveni dar vina, koji se po riječima Kristovim pretvara u Kristovu krv, a

zatim se svećenik, a gdje kad i vjernici, iz nje pričešćuju. Isus je na posljednjoj večeri upotrijebio običnu čašu kakva je tada bila u uporabi, a danas je kalež napravljen od plemenite kovine, obično raskošno ukrašen, a ponutrica mu mora uvijek biti pozlačena.

Što je to pokaznica-monstranca i kada se upotrebljava?

Pokaznica je izvorno svaka posuda u kojoj se izlažu svete moći. Kasnije je to ime ograničeno na prozirnú spremnicu u kojoj se pogledima vjernika izlaže posvećena hostija. Pokaznica se upotrebljava kod euharistijskih blagoslova i ophoda. Naziv monstranca dolazi od latinske riječi monstrare, a znači pokazivati.

Što je to oltar i što se na njemu događa

Oltar ili žrtvenik je povišeno mjesto sazdano od kamena, drva ili zemlje na kome se prinosi euharistijska žrtva, tj. sv. Misa. Uz oltar su uvijek bile usko vezane moći mučenika i svetaca.

Od čega se sastoji misna odjeća svećenika koji slavi euharistiju?

Misna odjeća svećenika koji slavi euharistiju sastoji se od naglavnika, albe (košulje), pasca, stole i misnice.

Što je to čestičnjak ili ciborij?

Čestičnjak ili ciborij je posuda napravljena od plemenite kovine, i iznutra pozlačena, u kojoj se čuvaju posvećene hostije. Osim toga pod riječju ciborij misli se i na nebnicu podignutu iznad oltara, izrađenu od kamena i poduprtu s četiri stupa.

Za vrijeme Mise na oltaru vidimo uz kalež pliticu ili patenu. Što je plitica i čemu služi?

Plitica (patena) je posve plitak pladnjik od plemenite kovine na kojem stoji euharistijski kruh na Misi. Ona je slika zdjele s posljednje večere.

b) Simboli

Na najvećem broju križeva vidimo i četiri slova – INRI. Što ta slova označavaju? Osim toga na crkvama ili crkvenim predmetima ponekad vidimo tri velika slova – IHS. Što ova tri slova označuju?

Slova INRI koja vidimo na križevima su početna slova latinskih riječi: „Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum“, što na hrvatskom jeziku znači: Isus Nazarećanin Kralj židovski. IHS (jota, eta, sigma), to su tri grčka slova koja se nalaze u imenu Isusovu (Ihesus). Ta se slova uz to tumače i kao kratica za Iesus Hominum Salvator, a to znači: Isus, spasitelj ljudi.

Što znači posuti pepelom glavu?

Posuti pepelom glavu znači: čovjek priznaje da je grešan, da je sagriješio i traži Božje milosrđe. Tko tako priznaje svoju grešnost, ništetnost i slabost dobiva milosrđe i milost od Gospodina! Gospodin im daje vijenac mjesto pepela!“ (Iz 61,2).

Što je to kadionica i kada je uvedena u liturgiju na Zapadu?

Kadionica je metalna posuda ovješena o tri lanca. U nju se stavlja žeravica na kojoj se pali tamjan u počast nekim osobama i Bogu. Budući da je paljenje tamjana bilo rašireno kao počast bogovima, kršćani su u prvo doba zadržali od te prakse. Praksa kađenja prodrila je u život Crkve najprije na istoku, i to u počast cara, a kasnije i u liturgiju. Na Zapadu se kađenje u liturgiji kao općenita praksa uvodi tek u sedmom stoljeću.

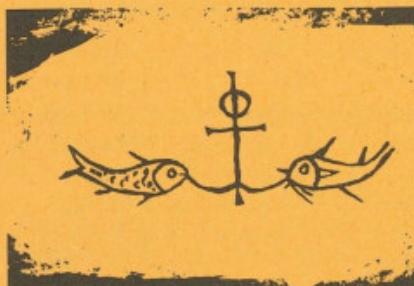
Za vrijeme euharistijskih slavlja i dijeljenja sakramenata biskup nosi poprilično veliki štap. Što taj biskupov štap označuje?

Štap koji nosi biskup označuje njegovo dostojanstvo, vlast i pastirsku službu nad vjernicima. Potječe od običnog pastirskog štapa.

Kakvu simboliku ima pepeo i što on označava!

Pepeo znači: priznavanje grešnosti, bijede, prolaznosti i kratkoće života.

Svima nam je poznato što je sidro. Često je naslikano, naročito u rimskim katakombama, a urezano je i u neke ranokršćanske dragulje. Čega je ono simbol u kršćanstvu? Svetopisamski tekst reci naizust!

Sidro je znamen kršćanske nade i postojanosti. Ta se simbolika temelji na tekstu poslanice Hebrejima koji kaže: „...Ovu nadu imamo kao pouzdano i čvrsto sidro duše“.

U ranoj kršćanskoj umjetnosti i književnosti često susrećemo znak ribe. Koga riba označuje i zašto?

Riba je u starom kršćanstvu najčešće simbol Isusa Krista. To je zbog toga što pet slova od kojih je sastavljena grčka riječ *ikthys* (riba) tvore monogram od početnih slova grčkih riječi: „Iesous Kristos Theou Xyios Soter“, što znači: Isus Krist, Sin Božji, Spasitelj. Osim toga riba se upotrebljava i kao znak krštenja. Jer kao što riba ne može živjeti izvan vode, tako i kršćanin može biti spašen samo preko krsne vode.

U jednoj euharistijskoj pjesmi koja se često pjeva i koja se pripisuje sv. Tomi Akvinskom Isus je nazvan „pelikanom“. Koju simboliku ima ta ptica u kršćanstvu?

Prema legendi pelikan ili nesit očituje među svim živim stvorovima najveću ljubav prema svome potomstvu. On probija svoje grudi da bi nahranio svoje mlade vlastitom krvlju. Na temelju te legende nesit je postao simbolom Kristove žrtve na križu prinese ne iz ljubavi prema ljudskome rodu. U tom smislu nesit je i slika euharistijskog sakramenta u kome Isus svojom krvlju hrani svoje sljedbenike.

Kršćanstvo je preuzelo blagoslov iz Starog zavjeta. Što blagoslov u kršćanstvu vrši i kojim se znakom redovito podjeljuje?

Blagoslov u kršćanstvu zaziva Božju moć i obilje njegove milosti nad nekoga ili podjeljuje nekome te vrednote u Božje ime. Vanjski znak kojim se blagoslov u kršćanstvu podjeljuje redovito je znak križa načinjen rukom po zraku prema osobi ili stvari nad kojima se zaziva ili udjeljuje Božja moć. Osim toga, pri blagoslivljanju stvari znak križa se čini palcem na samoj stvari. Ponekad se blagoslov podjeljuje škropljenjem blagoslovljenom vodom ili pak zajedno: znakom križa i škropljenjem blaogslavljenom vodom. Jedan i drugi znak popraćen je redovito izgovaranjem propisanih riječi.

Koji je najrašireniji i najizrazitiji simbol kršćanstva?

Najrašireniji i najizrazitiji simbol kršćanstva je križ. Zapravo je to sprava za mučenje na kojoj je Krist bio mučen i umro i tako postao Spasiteljem ljuds-

koga roda. Time je križ od znaka poniženja i sramote postao znakom i simbolom slave i pobjede.

Koga simbolizira janje i što o tome znadeš reći?

Janje simbolizira Isusa Krista i to je jedan od najomiljenijih i najčešće upotrebljivanih simbola svih razdoblja kršćanske umjetnosti. Mnogi biblijski tekstovi potkrepljuju tu simboliku. Tako Ivan Krstitelj kaže o Isusu: „**Evo Jaganjca Božjeg koji uzima grijeh svijeta!**” Te se riječi ponavljaju preko svakog euharistijskog slavlja, neposredno prije pričesti. U glasovitoj pjesmi o „Sluzi” Jahvinu veli se da će taj Sluga biti vođen kao janje na zaklanje, ne otvarajući svojih usta...

Na mnogim crkvama u Njemačkoj, naročito na protestantskim, vidimo znak pijetla. Što taj znak simbolizira?

Pijetao zbog svog kukurijekanja u ranu zoru znak je budnosti i pripravnosti. Na zvoncima podsjeća na sv.

Petra, na njegovu izdaju i njegovo kajanje. U tom smislu on je znak muke Kristove.

Što simbolizira golubica u kršćanskoj umjetnosti?

U ranoj kršćanskoj umjetnosti golubica je simbol čistoće i mira. Golubica s maslinovom grančicom u kljunu simbol je pomirenja s Bogom. No najvažnija je primjena golubice u kršćanskoj umjetnosti u vezi s prikazivanjem Du-

ha Svetoga. Ta se simbolika najprije javlja u izvještaju o Isusovu krštenju, a javlja se i u prikazivanju Presvetoga Trojstva i Navještenja Bl. Djevice Marije.

Što znaš reći o simbolici kruha u Svetom pismu? Evanđeoske tekstove reci naizust!

Kruh je uvijek bio sveopći simbol uzdržavanja života. U Starom zavjetu kruh je bio znak Božje providnosti, brige i podrške izraelskom narodu. Bog je pustio manu svome narodu u pustinji: „**Kad su Izraelci to vidjeli, pitali su jedan drugoga: Što je to? Jer nisu znali što je. Onda im Mojsije reče: To je kruh koji nam je Jahve pribavio za hranu.**” Krist je toj simbolici dao

novi značenje: „**Reče Isus: Ja sam kruh života. Tko dolazi k meni sigurno neće ogladnjati.**” Na posljednjoj večeri Krist je kruh upotrijebio kao znak svoje žrtve na križu: „**Zatim uze kruh, zahvali i razlomi ga pa im ga dade govoreći: Ovo je tijelo moje koje se za vas daje. Ovo činite u spomen na me.**”

Što u svetoj liturgiji označuje voda?

Voda je znak pranja i čišćenja. U tom se značenju upotrebljava kod podjeljivanja sakramenta krsta, koji predstavlja ispiranje grešnosti i ulazak u novi, milosni život. Kod euharistije voda, koja se ulijeva u vino, obično označava Kristovu ljudsku narav, a vino njegovo božanstvo. U Svetom pismu voda označuje nevinost (Pilat pere ruke da bude nevin od krvi Krista pravednika), a rjeđe označuje muke i nevolje („**Vode mi dođoše do grla,**” kaže se u jednom psalmu).

U skoro svim euharistijskim slavljinama čuje se riječ „Aleluja”. Čija je to riječ, što ona znači i kada se posebno svečano pjeva?

Riječ aleluja dolazi od hebrejskih riječi halal = hvaliti + jah (skraćenica od Jahve) i znači: Hvalite Jahvu. Posebno se svečano pjeva na Uskrs.

Đakon ili svećenik prije čitanja Evanđelja na euharistijskom slavlju učini palcem desne ruke mali znak križa na čelu, usnama i prsima. Koje je značenje toga znaka?

Značenje je tog znaka da se evanđelje pameću shvaća, ustima propovijeda, u srcu čuva i po njemu živi.

Što označuje ulje i kada se upotrebljava u liturgiji?

Zbog svoje višestruke koristi i svojstva potpunog prožimanja, ulje je znak milosti Božje. U liturgiji se upotrebljava kod krštenja, potvrde, ređenja i bolesničkog pomazanja.

Na mnogim slikama vidimo mučenike gdje drže palminu granu. Što ta palmina grana označuje?

Kod starih Rimljana palma je slovila kao znak pobjede. To je značenje preneseno i u kršćansku simboliku gdje palmina grana podsjeća na pobjedu

mučenika nad mukama i smrću. I Krist se često prikazuje s palmom u ruci kao slavodobitnik nad grijehom i smrću. Još se često palma susreće na prizorima svečanog Isusova ulaska u Jeruzalem, što se svake godine spominje na blagdan Cvjetnice.

Što predstavlja krug ili kružnica u kršćanskoj simbolici?

Krug, kružnica ili prsten općenito se prihvaćaju kao simbol vječnosti i stalnog, neprekidnog postojanja. Kao Božji monogram ne predstavlja samo Božju savršenost već i vječnost onoga „koji bijaše u početku, i sada, i vazda, i u vijeke vjekova”.

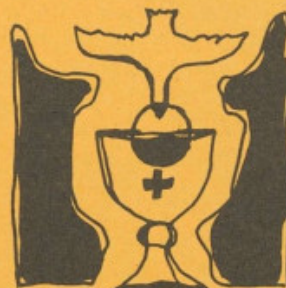
Sedam sakramenata

Krštenje

Krizza – potvrda

Euharistija – sv. Misa

Ispovijed – pokora

Bolesn. pomazanje

Sv. red

Ženidba

Literatura

Pripremajući gradivo za **Biblijsku olimpijadu 1987. godine** služili smo se slijedećom literaturom:

Sveto pismo Staroga i Novog zavjeta, Stvarnost, Zagreb

Dokumenti II vatikanskog sabora, Kršćanska sadašnjost, Zagreb

Pastoralna teologija liturgijskih slavlja, J. Gelineau, KS, Zagreb

Podimo zajedno, J. Baričević i A. Zelić, KS, Zagreb

Put u slobodu, J. Baričević i A. Zelić, KS, Zagreb

Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva, A. Badurina, KS, Zagreb

Was bedeutet die Liturgie für mein Leben, K. Richter

Was ich vom Kirchen-Jahr wissen wollte, K. Richter

Lebendige Zeichen, J. Seuffert

Pastoralni listić, KS, Zagreb